

Cami Sohbetleri

**Âyet Hadis
Dinî Bilgiler**

ARALIK 2018

İSTANBUL MÜFTÜLÜĞÜ

Genel Koordinatör
Prof. Dr. Hasan Kâmil YILMAZ
İstanbul Müftüsü

Yayın Yönetmeni
Veysel İŞILDAR
İstanbul Müftü Yardımcısı

DERLEME HEYETİ

Başvaiz Fatma BAYRAM (*Dini Bilgiler*)
Baş İmam Hatip Ömer CİHANGİR (*Ayetler ve Tefsirleri*)
İmam Hatip Dr. Mesut ÇAKIR (*Hadisler ve Şerhleri*)
İmam Hatip Emir Faysal ARVAS (*Dini Bilgiler*)

Tashih: Dr. Nurhayat Haral Yalçı

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمَ بَنِيهِ وَيَعْقُوبَ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ
الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ

“İbrahim de bu dini oğullarına vasiyet etti, Yakub da. “Oğullarım! Allah sizin için bu dini seçti; öyleyse yalnız O’na teslim olmuş müminler olarak can verin!” (dediler).”

Bakara 2/132.

Bakara suresinin 124 ve devamındaki ayetlerde “İbrahim’in inanç sistemi” (millet-i İbrahim) kısaca, Allah’ın birliğini tanımak, kalben O’na teslim olmak, yalnız O’na kulluk etmek, Beytullah’ı kutsiyetine yakışmayan her türlü maddi ve manevi kirden temiz tutmak ve orada gerekli ibadet kurallarını uygulamak gibi hükümleri içermektedir. Hz. İbrahim’in dünyada seçkin kılınması, ahirette iyiler arasında yer alması da böyle bir dinin kendi dönemindeki en büyük temsilcisi olmasından dolayıdır. Bu ayette de Hz. İbrahim, Müslüman olmayı kendi çocuklarına ve dolayısıyla sonraki nesillere de vasiyet etmiştir.

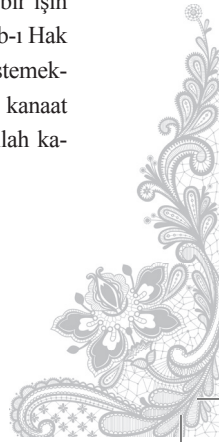
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ أَسْلَمَ، وَرُزِقَ كَفَافًا، وَقَتَّعَهُ اللَّهُ بِمَا آتَاهُ

“Müslüman olan, kendisine yeteri kadar rızık verilen, Allah’ın kendisine verdiği nimete kanaat eden kimse şüphesiz kurtuluşa ermiştir.”

Müslim, Zekât 125.

Her şeyin başı Müslüman olmaktır. Müslüman olmayan kimselerin yaptığı hiçbir işin Allah katında değeri yoktur. Kul için en büyük nimet İslamdır. Bunun yanında Cenâb-ı Hak bir kimseye yetecek kadar rızık ihsan etmekle onu başkasına muhtaç olmaktan ve istemekten korur. Başkasına muhtaç olmamak da çok büyük bir lütuftur. Bunların yanında kanaat ahlakına sahip olmak da en üstün faziletlerden biridir, bu fazilete sahip olanlar Allah katında makbul olurlar.

Dini Bilgiler

ALAY ETMEK HER İKİ CİHANDA DA HEZİMETTİR

Rabbimiz, Hümeze Suresi'nde insanların onurunu hedef alan, şahsiyetlerini rencide eden, küçük düşüren bir davranışın ne derece çirkin olduğunu bizlere öğretiyor. Bu davranış, söz ve hareketlerle insanlarla alay etmektir. *"Arkadan çekiştirmeyi, yüze karşı eğlenmeyi âdet edinen herkesin vay haline"* uyarısı ile başlar bu sure. Bu karşılaşacakları azabın büyüklüğü bakımından vay haline şeklinde anlaşılabilceği gibi, cehennem vadilerinden birisinin ismi olması bakımından yerleri cehennem olsun manasına da gelebilir.

İnsanı küçümsemek kötü bir davranıştır. Onların içinde buldukları durumu alay konusu yapmak incitcidir. İnsanların yaratılış özelliklerini beğenmemek, eğlence konusu yapmak ve dolayısıyla kendisini üstün görmek kötüdür. Başkalarını kendinden daha değersiz gören onlarla alay eder, gıyabında gıybet eder, yüzüne karşı şahsiyetini rencide eder. Onu küçük düşürmek ve alay etmek için hakaret içeren hiç bir davranıştan veya sözden geri durmaz. Kötüler, incitir, ayıplar ve yaralar. Sadece söz ile değil, el ile itelemek, canını incitecek harekette bulunmak da bu kavramın içinde yer alır. Kızdırmak, komik duruma düşürmek, kötü lakap takmak da bu mananın içindedir.

Bir de bu kötü muameleye maruz kalanın gönül dünyasındaki tahribatı düşünelim. Kendisine yapılan hakaretlere ses çıkarmayacak durumda olan birinin, derdini anlatamayacağı, karşılık veremeyeceği için yüreğinde yanan alevi düşündüğümüzde alay etmenin verdiği acıyı bir nebze idrak edebiliriz.

"O (Alay etmeyi alışkanlık haline getiren) kimse mal toplar ve tekrar tekrar sayar." "Malının kendisini ebedi yaşatacağını hesap eder." Saltanatının, gücünün, kudretinin daimi olacağını zanneder. Bir gün sahip olduğu her şeyi yitireceğini düşünmez. Ne kötü bir muhasebedir bu, değil mi? Oysa hayat, nice kudretli kimselerin bütün varlıklarını bırakıp gittiklerine şahitlik ediyor. *"Hayır"* Hakikat hiç de bu insanların düşündüğü gibi değildir. Hayatın ebedi, servetin tükenmez olduğunu düşünen yanlış yapar. Ahireti, ahiretteki hesabı göz ardı eden yanlış yapar. *"Andolsun ki bu kimse Hutame'ye atılacaktır."* Çünkü hiçbir kötülük cezasız kalmaz. Gün gelir, hesap görülür. Bu dünyada haksızlığa uğrayan hakkını alır. Haksızlık yapandan hesap sorulur. İşlediği suçla mukabil hak ettiği cezayı çeker.

"Hutame'nin ne olduğunu sen bilir misin?" "Allah'ın tutuşturulmuş ateşidir." Dünyadaki ateşlere benzemez. İçine atılan her şeyi yakar kırıp geçer. *"O ta yüreklere kadar vücudu saran bir ateştir"* Yürek yakanın, yüreğini yakar. Gönüllerde bırakılan acının daha şiddetlisi ile karşılar alay edeni. *"O ateş onları çepeçevre sarmıştır."* *"Onlar uzun sütlunlara bağlı oldukları halde (bu cezayı çekecekler)"* İşte ilahi adalet böyle tecelli edecektir. Dünyada, küçümseyerek, hakaret ederek, dalga geçerek insanların hayatını zindana çevirenlerin akıbeti ateşten zindan olacaktır.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا
يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بِالْأَعْمَارِ
قَدْرًا جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا

“Kim Allah’tan korkarsa, Allah ona bir çıkış yolu ihsan eder. Ve ona beklemediği yerden rızık verir. Kim Allah’a güvenirse O, ona yeter. Şüphesiz Allah, emrini yerine getirendir. Allah her şey için bir ölçü koymuştur.”

Talak 65/2-3.

Kim Allah’a saygısızlıktan sakınırsa O kendisine bir çıkış yolu gösterir. Onu hiç beklemediği yerden rızıklandırır. Kim Allah’a dayanıp güvenirse O kendisine yeter. Şüphesiz Allah dilediği şeyi sonuca ulaştırır. Allah her şey için bir ölçü koymuştur. Kim Allah’a saygısızlıktan sakınırsa Allah ona içinde bir kolaylık verir. Kim Allah’a saygısızlıktan sakınırsa Allah onun kötülüklerini örter ve ecrini büyütür. Allah kimseyi kendi verdiğinden fazlasıyla yükümlü tutmaz. Allah her güçlükten sonra bir kolaylık sağlayandır.

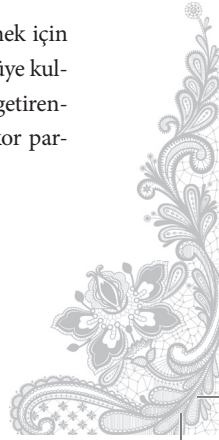
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

مَنْ سَأَلَ النَّاسَ أَمْوَالَهُمْ تَكْثُرًا، فَإِنَّمَا يَسْأَلُ جَمْرًا فَلْيَسْتَقِلَّ أَوْ لِيَسْتَكْتَبِرْ

“Mal biriktirmek için dilenen, gerçekte kor istiyor demektir. Artık ister az ister çok dilensin.”

Müslim, Zekât 105.

İhtiyacı yokken ve dilenmesi de caiz değilken sırf servet yapmak, mal biriktirmek için dilenen kimseler toplumlarda hep olagelmıştır. İnsanların merhamet duygularını kötüye kullanılarak böyle bir yola sapanlar, bir anlamda dilencililiği alışkanlık ya da sanat haline getirenlerdir. Bu yüz­süz kimseler, aslında insanların mallarını değil, kendilerini yakacak kor parçacıkları toplamaktadırlar.

DİLENCİLİK

Kur'ân-ı Kerim'de, dilencilik üç ayette geçer. Bu ayetlerin ikisinde, ihtiyacıdan dolayı isteyenin ve yoksulun zenginlerin mallarında belli bir hakkı olduğu bildirilmekte (Zâriyât 51 / 19; Meâric 70 / 25), birinde de Hz. Peygamber'e hitaben, "isteyeni azarlama" buyurulmaktadır (Duhâ 93 / 10). Bu ayetlerden ihtiyacı arz ederek yardım isteyen bir kimsenin boş çevrilmesinin uygun görülmediği anlaşılmaktadır. Öte yandan Bakara Suresi'nin 273. ayetinde ise kendilerine yardım edilmesi gerekenler sayılırken "*Durumlarını bilmeyen, müstağni davranmalarından dolayı onları zengin zanneder. Sen onları görünüşlerinden tanırsın; onlar insanlardan ısrarla yardım dilenmezler*" denilerek dilencilik, insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir tutum olarak değerlendirilmiştir.

Dilencilik hadislerde de şiddetle kınanmıştır. Elinin emeğiyle geçinme imkânı varken dilenenlerin, özellikle bu şekilde mal biriktirmek için avuç açıp isteyenlerin, aslında cehennem ateşi talep ettiklerini (Müslim, "Zekât", 105); bunların, dünyada yüzüzlük ederek dilenmelerine karşılık ahirette yüz etleri soyulmuş olarak Allah'ın huzuruna çıkacaklarını ifade eden (Buhârî "Zekât", 52; Müslim "Zekât", 103-104) hadisler dilencilikğin uhrevi cezasının ağırlığını göstermektedir.

Dilenmeyi bir meslek haline getirenlerle, içinde bulunduğu zaruret halini arz eden kişiler birbirine karıştırılmamalıdır. Bazı durumlarda insanlardan yardım istemek zaruret haline gelebilir. Ayrıca dilenen kişi şahsiyetini korumalı ve zaruret hali ortadan kalkınca da başkalarına el açmaktan vazgeçmelidir. Uygun gördüğü varlıklı kişiye ihtiyacını anlatmakla yetinmeli, ondan açıkça bir şey istememelidir. Eğer istemek mecburiyetinde kalırsa ısrar etmemeli ve kendisini küçük düşürücü davranışlardan kaçınmalıdır. Yardımına başvurulacak kimsenin fakirin halinden anlayan, malında yoksulun da hakkı bulunduğu şuurunda olan, dilenciye azarlamayan, yaptığı iyiliği başa kakmayan, alçak gönüllü, güler yüzlü ve hoşgörülü bir kişi olması arzu edilir. Dinimiz bir günlük (sabah akşam) yiyeceğe sahip bulunan Müslümanın dilenmeye hakkı olmadığı vurgular. Âlimlerimiz de gönül rızası ile vermeyen kişiden sadaka almayı câiz görmemişler ve bu şekilde alınan şeyin mümkünse aynının, değilse bedelinin geri verilmesi gerektiğini söylemişlerdir. (*TDV İslam Ansiklopedisi*)

Ekmeğini elinin emeği ile kazanmaya gayret etmeyi Akif de şöyle ikaz etmiştir:

*Kim kazanmazsa bu dünyada bir ekmek parası
Dostunun yüz karası, düşmanın maskarası*

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ

“İnsan ancak çabasının/çalışmasının sonucunu elde eder. Ve çabasının/çalışmasının karşılığı ileride mutlaka görülecektir.”

Necm 53/39-40.

Bu iki ayet dürüstlikle çalışıp çabalamanın, alın teriyle kazanmanın Allah nezdindeki değerine işaret etmektedir. İnsanın maddi ya da manevi hiçbir kazancının karşılıksız bırakılmayacağı belirtilmektedir. Rızık Allah’ın takdirindedir, insanın sorumluluğu ise bu konuda elinden geldiği kadar çabalamaktır.

HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

لَا تُكَيِّفُوكِي فَيُوكِي عَلَيْكِ

“Kesenin ağzını sıkma! Allah da sana sıkarak verir!”

Buhârî, Zekât 21; Müslim, Zekât 88.

Sevgili Peygamberimiz, “insan nasıl davranırsa onun karşılığını görür” demek istemektedir. “Siz ne infak ederseniz, Allah onun karşılığını verir” ayetini (Sebe 34/39) bir başka şekilde hatırlatıp teyit etmiştir. “Ceza amelin cinsinden olur” kuralı da böylece gerçekleşmiş olacaktır. Malı veya parayı saklayıp biriktirmeye kalkışmak, yani böylece cimrilik yapmak aslında insanın, kendisine yönelecek maddi ve manevi ikram ve ihsanlara kapıyı kapaması demektir. Bu da akıllı bir davranış değildir. Bu sebeple Hz. Peygamber, sürekli eli açık ve cömert olmayı tavsiye etmiştir.

Dini Bilgiler

KURAN MÜMİNİN KİŞİLİĞİNİ İNŞA EDER

Rabbimiz evvela insanın inanç ve düşüncesini küfür ve şirkten arındırır. İnsanı, haysiyetine yakışmayan zihni ve fikri düşüncelerden arındırır. “*Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratmış olan Rabbinize kulluk edin ki, sakınasınız*” (Bakara Suresi, 1/21) buyurarak insanı kulluğa, inkârın karanlığından imanın aydınlığına davet eder.

Yunus suresi 57. ayette: “*Ey insanlar! İşte size Rabbinizden bir öğüt, kalplere bir şifa ve inananlar için yol gösterici bir rehber ve rahmet (olan Kur’an) geldi*” buyurarak Kur’an’ın insan hayatına tesir eden temel özelliklerini beyan eder. Kim bu hakikate teslim olursa, huzur bulacaktır. Bu uyarılardan yüz çevirenler ise kaybedenlerden olacaktır.

Kerim kitabımızın emirlerinin bir kısmı insanın kişiliğini geliştirmek, güzel ahlak sahibi kılmak ile alakalıdır. Rabbimiz insandan doğru sözlü olmasını, sözüne bağlı kalmasını, karşısındaki insana değer vermesini, kibir ve gurura kapılmadan mütevazı davranışta bulunmasını ister. İnsanın yüzüne karşı veya arkasından incitici söz ve harekette bulunmayı, gıybeti, çekiştirmeyi yasaklayarak yanlış tutum ve davranışlardan, kötü ahlaktan uzak olmasını emreder. Tövbe ile insana yanlışlarının farkına varmasını, hatalarını görmesini ve kendi kusurlarını telafi etmesini öğretir.

Yine Kur’an ayetlerinin bir kısmı nezaket kurallarına azami gayret göstermeyi öğretir. Nefsin kötü arzu ve isteklerine uymanın acı sonucunu; nefsin heva ve heveslerini kontrol altına alıp iyiliğe yönelenlerin de mükâfatını haber verir. Naziat Suresinde şöyle buyurur Rabbimiz: “*Kim azgınlık eder ve dünya hayatını tercih ederse, şüphesiz, cehennem onun sığınağıdır. Kim de, Rabbinin huzurunda duracağından korkar ve nefsin arzularından alıkoysa, şüphesiz, cennet onun sığınağıdır.*”

Kur’an-ı Kerim, toplumun huzurunu ve tabiatın intizamını bozacak her türlü davranıştan kaçınmayı emreder. Araf suresi 85. ayette Şuayb (a.s.)’in dilinden şöyle buyurur: “*...Artık ölçüyü ve tartıyı tam yapın. İnsanların mallarını eksiltmeyin. Düzene sokulduktan sonra yeryüzünde bozgunculuk etmeyin...*”

Zekât emriyle yardımlaşmayı, şefkat ve korumayı; maddi ve manevi yardıma muhtaç kimsesizlerle ilgilenmeyi ısrarla tekrar eder. Namaz emriyle, yan yana durmayı, merhamet duygularıyla karşılıklı duada bulunmayı öğretir. “*Hepiniz topluca barış ve güvenliğe girin*” (Bakara, 2/208) emriyle huzura, barışa davet eder. Kine, düşmanlığa, ayrıştırmaya yol açan her türlü düşünce ve davranışı yasaklar. Her Cuma hutbelerinde okunan Nahl Suresinin şu ayet-i kerimesiyle bize huzurlu bir toplum inşa etmenin temel kurallarını emreder: “*Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder; hayasızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.*”

AYET-İ KERİME VE MEALİ

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ
وَمَنْ يُوقْ شَحَّ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

“O halde gücünüz yettiği kadar Allah’ın emir ve yasaklarına karşı gelmekten sakının. Kulak verin; itaat edin; kendi iyiliğiniz için bağışta bulunun. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.”

Tegâbün 64/16.

İnsanın Allah’a kul olma bilincini koruması ve sürekli canlı tutabilmesi için elinden gelen tüm çabayı göstermesi, dinin bildirimlerine kulak vermesi ve onlara uymayı ilke edinmesi gerekir. Fakat insan, çoğu zaman doğasındaki bayağı eğilimlerinin kendisini çekmeye çalıştığı yer ile olması gerektiği yer arasında bocalar. Yukarıda zikrettiğimiz ayet, bu noktada insanın yolunu şöyle aydınlatmaktadır: İmtihan alanından kaçmaya çalışmak çözüm değildir. Yapılacak şey, tehlikelere karşı bilinçli ve hazırlıklı olmak, bu hayatı bir imkân ve üretim alanı olarak kabul edip ebedi hayat için çalışmaktır. Bunda başarılı olmanın temel şartı ise özverili davranma alışkanlığı kazanabilmektir. Özveriyi iki açıdan değerlendirebiliriz. Birincisi başkalarına karşı beslediğimiz olumsuz duygulardan vazgeçebilmek, affedebilmek, hoşgörülü ve bağışlayıcı olabilmektir. İkincisi de sahip olduğumuz dünyevi nimet ve imkânlara duyduğumuz aşırı tutkuları dizginleyebilmek ve elimizdeki nimet ve imkânları başkalarıyla paylaşabilmektir.

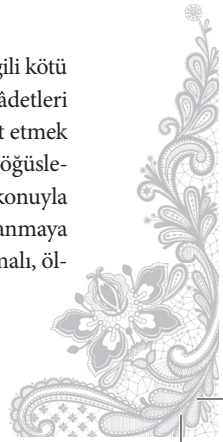
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

كُنْتُ نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ، فَزُورُوهَا؛ فَإِنَّهَا تُرْهِدُ فِي
الدُّنْيَا، وَتُذَكِّرُ الْآخِرَةَ

“Kabirleri ziyaret etmenizi yasaklamıştım. (Şimdi yasak kalktı) kabirleri ziyaret edin. Kabir ziyareti dünyaya bağlanmanıza mâni olur ve ahireti hatırlatır.”

İbn Mâce, Cenâiz 47.

İslamiyet’in ilk yıllarında Peygamber Efendimiz, İslam öncesi devrin kabristanla ilgili kötü âdetlerini unutturmak için kabir ziyaretini yasakladı. Zira o devirde bazı cahiliye âdetleri halâ yaşamaktaydı. Araplar büyük ve kalabalık bir kabile olduklarını birbirlerine ispat etmek için mezardaki ölülerin sayısıyla övünürlerdi. Ölülerin kahramanlıklarını anarlar, göğüslerini yırtarak ve bağırıp çağırarak onlar için ağlardı. Bu kötü âdetler unutulunca, konuyla ilgili yasak kalktı. Müminler, kabir ziyareti kalpleri yumuşattığı, dünyaya aşırı bağlanmaya engel olduğu, insana ahireti ve ölümü hatırlattığı için zaman zaman kabristana uğramalı, öldükten sonra orada geçirecekleri günleri düşünmelidir.

KABİR ZİYARETİ

Bir Medine gecesi idi. Yatağına uzanan Allah Resûlü (s.a) bir süre sonra yanındaki eşi Hz. Aişe'nin uyuduğunu düşünerek sakince dışarı çıktı. Ancak müminlerin annesi uyumamıştı. O da derhal Hz. Peygamber'in peşine düştü. Efendimiz Bâkî mezarlığına gitmişti. Orada epeyce bekledikten sonra üç kez ellerini semaya kaldırdı ve geri döndü. Hz. Aişe ondan önce eve ulaştı ve yatağına uzandı. Ardından Allah Resûlü içeriye girdi ve Hz. Aişe'ye neden nefes nefese kaldığını sordu. Aişe "Bir şey yok" dese de Allah'ın elçisi bir şeyler olduğunun farkındaydı ve "Ya söylersin ya da lütf sahibi ve her şeyden haberdar olan Allah bana haber verir" diyerek konuşması için eşine ısrar etti. "Annem babam sana feda olsun!" diyen müminlerin annesi, onları anlattı. "Demek o gördüğüm karartı sendin." diyen Hz. Peygamber, eşinin kaygısını fark edince "Allah ve Resûlü'nün sana ihanet edeceğini mi zannettin?" dedi ve durumu izah etti. Allah'ın Bâkî mezarlığında yatanlara dua edip istiğfarda bulunması emrini iletmesi için kendisine Cebrail'i gönderdiğini söyledi. Hz. Aişe de kabristana uğradıklarında nasıl dua edeceklerini sordu. Cebrail'in Resûlullah'a öğrettiğine göre, ölülerin diyarına uğrayan müminler, ahrete irtihal etmiş din kardeşleri için şu duayı okuyacaklardı: "Selam bu diyarda yatan mümin ve Müslümanlara! Allah bizim geçmişlerimize de geleceklere de rahmet eylesin. Bizler de inşallah sizlere katılacağız."

Aişe validemizin naklettiğine göre, Allah Resûlü, kendisiyle birlikte kaldığı her gecenin sonunda Bâkî mezarlığı'na gidip bu duayı okumuş ve inançlılara da aynı şekilde okumalarını öğütlemiştir. Böylece Efendimiz kabristanı sık sık ziyaret etmekle kalmamış, müminlere de bunu yapmalarını tavsiye etmiştir. (Hadislerle İslam)

Bu hayatı, kaçınılmaz sonu unutmadan yaşamak gerektiğini şair Kemal Paşazâde şöyle hatırlatır:

*Kısmetindir gezdiren bir bir seni
Göğe çıksan akıbet yer, yer seni*

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ

“Bunların ardından gelenler de “Ey rabbimiz” derler, “Bizi ve bizden önceki iman etmiş kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde iman edenlere karşı kötü bir düşünce ve duyguya yer bırakma. Rabbimiz! Kuşkusuz sen çok şefkatlisin, çok merhametlisin.”

Haşr 59/10.

Bu ayette didaktik bir üslup kullanılarak ideal bir müslümanın kendisinden önceki ve çağdaşı olan müminlere karşı nasıl bir bakış açısına sahip olması gerektiği öğretilmektedir. Müslümanın ben merkezli değil diğerâm bir düşünce ve davranış biçimine sahip olması özendirilmekte, diğer yandan da dolaylı olarak her dönemdeki müminlerin daha sonra gelecek nesillerin kendilerini hayırla yâd etmelerini sağlayacak tarzda hareket etmeleri gerektiği hatırlatılmaktadır. Müslüman’a yaraşan, ölmüş müminleri hayırla yâd etmek ve onların affı için istiğfarda bulunmaktır.

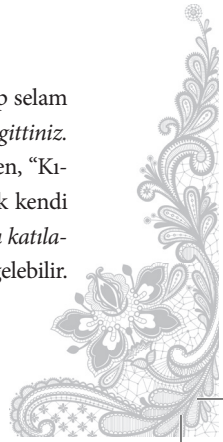
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقُبُورِ الْمَدِينَةِ فَأَقْبَلَ عَلَيْهِمْ بِوَجْهِهِ، فَقَالَ: «السَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ الْقُبُورِ، يَغْفِرُ اللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ، أَنْتُمْ سَلَفُنَا، وَنَحْنُ بِالْآثِرِ»

Resûlullah (a.s) Medine’de bazı kabirlere uğradı. Yüzünü onlara dönerek şöyle buyurdu: “Selam size, ey bu kabirlerde yatanlar! Allah bizi de sizi de bağışlasın. Siz bizden önce gittiniz. Biz peşinizden geleceğiz.”

Tirmizî, Cenâiz 59

Hadiste Peygamber Efendimizin kabristana gittiği zaman ölülere nasıl hitap edip selam verdiğini, kendisini onlara ne kadar yakın hissettiğini görmektedir. “Siz bizden önce gittiniz. Biz peşinizden geleceğiz” buyurması çok anlamlıdır. İnsan ölülere böyle selam verirken, “Kızım sana söylüyorum, gelinim sen işit” kabilinden olmak üzere bu sözleri daha çok kendi nefesine hitaben söylemelidir. Zira kabristana bakarak “İnşallah yakında biz de aranızda katılacağız” dediğimiz zaman, ölümü düşünmek istemeyen nefsimiz belki sarsılıp kendine gelebilir.

İNFAK

Şu kısacık dünya hayatında bizi mutlu eden, manevi huzur veren davranışlardan biri de infaktır. İnfak görevimizi ifa ederken yaralayıcı olmaktan kaçınmamız gerekir. Bu nedenle de ihtiyaç sahibi kimselerle incitmeden, şahsiyetlerini rencide etmeden ilgilenmeliyiz. Çünkü gayemiz yardım elimizi uzatırken gönül kazanmak, hayır dua almak, kardeşliğimizi pekiştirmek ve beşeri ilişkilerimizi güçlendirmektir. Bu konuda Rabbimiz bizi şöyle uyarmaktadır: *“Ey iman edenler! Allah’a ve ahiret gününe inanmadığı halde insanlara gösteriş olsun diye malını harcayan kimse gibi, sadakalarınızı başa kakmak ve gönül kırmak suretiyle boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan düz kayaya benzer ki, sağanak bir yağmur isabet etmiş de onu çıplak pürüzsüz kaya haline getirivermiştir. Bunlar kazandıklarından hiçbir şeye sahip olamazlar.”* (Bakara 2/64) Gönül incitici tavrımız hayırlı davranışımızın güzelliğine gölge düşürür. Bütün beşeri ilişkilerimizde şu ayet-i kerimeler rehberimiz olmalıdır: *“Mallarımı Allah yolunda harcayan, sonra da harcadıklarının peşinden (bunları) başa kakmaya ve gönül incitmeyenlerin, Rab’leri katında mükâfatları vardır. Onlar için korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de. Güzel bir söz ve bağışlama, peşinden gönül kırma gelen bir sadakadan daha hayırlıdır”* (Bakara 2/262, 263)

Allah rızası için infakta bulunurken, öncelikle mesul olduğumuz ve geçimlerini sağlamakla görevli olduğumuz ailemizi mağdur etmekten kaçınmalıyız. Bu konuda itidalli olmaya dikkat etmeliyiz. Efendimiz (a.s) bizlere şu uyarıda bulunuyor: *“Biriniz sahip olduğu bütün serveti bana getirip ‘sadaka olarak veriyorum’ diyor sonra da oturup halka avuç açıyor. Sadakanın hayırlısı zenginlikten (kendi ihtiyacını giderdikten) sonrakidir”* (Ebu Davud, ‘Zekât’ 39)

Veren elin alan elden daha hayırlı olduğunu (Buhari, ‘Zekât’ 18; Müslim, ‘Zekât’ 94) beyan eden Efendimiz (a.s), infak etmenin faziletine işaret buyururken, aynı zamanda hayırlı bir insan olmak için, kazanıp alın terimizle iyilikte bulunmayı, başkalarına muhtaç olmamak için gayret göstermeyi, mümkün mertebe ihtiyaçlarımızı kendi emeğimizle karşılamayı tavsiye etmektedir. Fakat hayat şartları ve çalışma gücü, iş imkânı herkes için ihtiyaçları karşılamaya yeterli olmayabilir. Bu durumda ise bir gönül ve kardeşlik dayanışması olan infakın devreye girmesi ve mağduriyetin giderilmesi gerekir.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ

“Rabbimizin başışına ve genişliği göklerle yer arası kadar olan, Allah’a karşı gelmekten sakınanlar için hazırlanmış bulunan cennete koşun.”

Âl-i İmran 3/133.

Ayette rabbimizin başışına, gökler ve yer genişliğindeki cennetine kavuşmanın, bütün ahlaki davranışlarımız için temel gaye olduğu bildirilmekte; iyiliği birtakım dünyevi menfaatler kaygısıyla değil de sırf Allah’a saygı ve sevgi demek olan *takva* saikiyle, sadece uhrevi saadet uğruna yapmak gerektiği hatırlatılmaktadır. İslam’da ideal ahlak tipi olan muttaki/takva sahibi insanların Allah’ın rızası ve cenneti için yarışmaları, çalışıp gayret etmeleri istenmektedir.

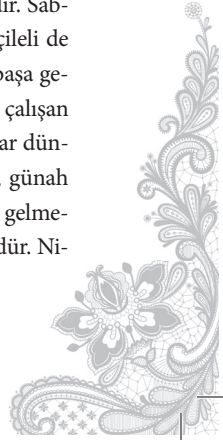
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

لَا يَتَمَنَّىٰ أَحَدُكُمْ الْمَوْتَ إِمَّا مُحْسِنًا فَلَعَلَّهُ
يَزِدَادُ، وَإِمَّا مُسِيئًا فَلَعَلَّهُ يَسْتَعْتَبُ

“Hiçbiriniz ölmeyi istemesin. Zira ölmeyi isteyen kimse eğer iyi biriye, belki daha çok hayır ve iyilik yapar. Şayet kötü biriye, olabilir ki, tövbe edip Allah’ın rızasını kazanmaya çalışır.”

Buhârî, Temennî 6; Müslim, Zikir 10.

Başımıza gelen sıkıntılara katlanmayıp ölümü istemek, kaderimizi çizene itiraz etmek anlamına gelir. Her şeyi bu kadar mükemmel yaratıp yürüten Cenâb-ı Hakk’ın bizim sıkıntımızdan habersiz olması mümkün müdür? Elbette hayır. Öyleyse Rabbimiz, başımıza gelen sıkıntıları bilerek vermekte, o sıkıntılara katlanmamızda bizim için hayır görmektedir. Sabrettiğimiz takdirde, bize sınırsız mükâfatlar vereceğini müjdelemektedir. Dertli ve çileli de olsa, uzun bir ömür sürmek kulun lehinedir. “Ne yapayım, Allah’tan geldi” diyerek başa gelen sıkıntılara katlanan, öte yandan ibadet ve taatini elinden geldiği kadar yapmaya çalışan bir kimse Allah’ın rızasını kazanabilir. Çünkü hayat bir fırsattır. Öldükten sonra tekrar dünyaya gelmek, eksik bıraktıklarını tamamlamak mümkün değildir. Kötü yolda olan, günah ve isyan batağına dalan kimselere gelince, yaşadıkları sürece o şahısların kendilerine gelmeleri, içinde yaşadıkları çirkinliği anlayıp güzel bir hayata dönmeleri daima mümkündür. Nitekim hatasını anlayıp yaptıklarına pişman olan kimseler az değildir.

ÖLÜM TEMENNİSİ

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah'ın anlattığına göre bir gün Ensar'dan bir adam gelip Efendimiz (a.s)'a selam verdikten sonra müminlerden hangisinin faziletli olduğunu sorar. Hz. Peygamber “*Ahlak bakımından en güzel olanları*” buyurur. Aynı kişi bu sefer de müminlerin hangisinin daha akıllı olduğunu sorar. Efendimiz “*Ölümü en çok hatırlayan ve ölümden sonrası için en güzel şekilde hazırlananlar. İşte onlar en akıllı olanlardır*” buyurur.

Hazreti Peygamber pek çok hadisinde lezzetleri yok eden ölümün sık sık hatırlanmasını tavsiye etmiş, kabirleri ve toprak altında çürümeyi unutan kulların bedbahtlar olduğunu söylemiş ve Allah'a kavuşmayı hoş görmeyen kişiye kavuşmayı, Allah'ın da hoş görmeyeceğini bildirmiştir. Bütün bu tavsiyelere rağmen Efendimiz ölümü temenni etmeyi uygun bulmamıştır.

Sevdiğimiz bir kişi ölünce ahirete ve dirilişe inanan bir Müslümanın duygularının ne olması gerektiğini, küçük oğlu İbrahim vefat ettiğinde Efendimizin söylediği şu cümleler açıklamaktadır: “*Eğer ölüm doğru bir vaat herkes için geçerli bir gerçek olmasaydı ve arkada kalan, önden gidene hiç kavuşamayacak olsaydı, ey İbrahim biz şu anda duyduğumuzdan çok daha büyük bir üzüntü çekecektik.*”

Sahabeler Peygamberin emir ve tavsiyelerine uymaya son derecede dikkat ederlerdi. İslam davetinin ilk günlerinde Müslüman olmuş ve sayısız işkenceye maruz kalmış ve Efendimizle birlikte Bedir ve Uhud savaşlarına katılmış olan Habbab b. Eret vefatına yakın çektiği rahatsızlıklar nedeniyle yedi kez dağlanarak tedavi edilmeye çalışılmış ama yine de iyileşmemiştir. Acıları dayanılmaz haldeydi. Kendisini ziyarete gelen arkadaşlarına “Resûlullah'ın ‘Ölümü istemeyin!’ buyurduğunu işitmemiş olsaydım mutlaka Allah'a yalvarır, ölümü isterdim.” demişti. Böylece inançlı bir insanın, değil canına kıyıp intihar etmeyi bir çözüm olarak görmesini, Allah'a isyan anlamına gelecek sözlere bile yönelemeyeceğini ortaya koymuştu. (*Hadislerle İslam*)

Ölüm konusundaki teslimiyetle isyan arasındaki ince çizgiyi Kaygusuz Baba ne de güzel ifade etmiş:

*Adem ölmez yaradan, öldürmezse Yaratan
İşyanımı bilmez mi seni yoktan var eden*

AYET-İ KERİME VE MEALİ

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

“Hayır, Gerçek hiç de öyle değil! Aslında kazandıkları günahlar onların kalplerini kaplayıp karartmıştır.”

Mutaffifin 83/14.

Bu ayet, işlenen günahların, bir pas tabakası gibi kalbi kaplayıp karartmasını, böylece insanın düşünce ve duygularını olumsuz etkilemesini ve onun hakikatleri kavramasına engel olmasını ifade eder (*Taberî, XXX, 62; İbn Âşûr, XXX, 199*). Nitekim Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: “Bir kul günah işlediği zaman kalbinde siyah bir leke meydana gelir. Eğer o kul günahı terk edip bağışlanmayı dilerse, bu leke kaybolur. Şayet tövbe etmez ve günah işlemeye devam ederse, o zaman bu siyah nokta büyüyerek onun bütün kalbini kaplar. İşte Allah Teâlâ'nın, ‘Doğrusu şudur ki, yapıp ettikleri kalplerini kaplayıp karartmıştır’ (mealindeki) ayetinde ifade ettiği karar ve pas tutma budur” (Müslim, “İman”, 231; Tirmizî, “Tefsîr”, 75). Mümin, kalpte pas tabakası oluşturacak haram ve şüpheli olan işlerden kaçarak takvaya yönelmeye özen gösterir.

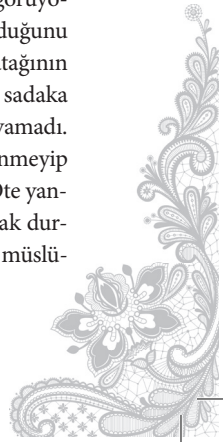
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِتَمْرَةٍ فِي الطَّرِيقِ قَالَ: «لَوْلَا أَنِّي أَخَافُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الصَّدَقَةِ لَأَكَلْتُهَا»

Peygamber Efendimiz (a.s) yolda bir hurma buldu ve: “Bu hurmanın sadaka olması ihtimalinden korkmasaydım, onu yerdim” buyurdu.

Buhârî, Büyü’ 4, Lukata 6; Müslim, Zekât 164-166.

Peygamber Efendimizin özelliklerinden biri zekât ve sadaka kabul etmemesidir. Hem kendisinin hem de ailesinin ve soyunun zekât ve sadaka kabul etmesi caiz değildir. Hadisimizde Resûl-i Ekrem *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, yolda bulunduğu bir hurmayı, belki birinin sadaka vermek üzere ayırdığı hurmalardan düşmüştür düşüncesiyle yemediğini görüyoruz. Bu durum onun ashabına tavsiye ettiği kaidelere bizzat kendisinin dikkatle uyduğunu ve şüpheli şeylerden büyük bir titizlikle sakındığını göstermektedir. Bir defasında yatağının yanında bulunduğu bir hurmayı, zâyi olmasın diye yemişti. Yedikten sonra acaba bu sadaka hurması mıydı diye şüphelendi. İçini kemiren bu şüphe yüzünden sabaha kadar uyuyamadı. Allah Teâlâ'nın bize helal kıldığı nimetler sayılamayacak kadar çoktur. Bunlarla yetinmeyip haram olma ihtimali bulunan şeylere yönelmek kulluğa yakışmayan bir davranıştır. Öte yandan kullanılması şüpheli olan şeylerden sakınacağım diye helal olan nimetlerden uzak durmak veya helal olan nimetler hakkında vesveseye düşüp gereksiz tereddütler üretip müslümanları sıkıntıya sokmak da doğru değildir.

AKRABA HUKUKUNA RİAYET BEREKETTİR

Sıla-i rahim, Kerim kitabımızda ısrarla emredilen, önemi vurgulanan ve müminlerin en mümeyyiz vasfı olarak nitelendirilen bir emirdir. Sıla-i rahimin kesilmesi veya ihmal edilmesi hem dini hem de insani manada ağır sonuçları olan bir husustur. Şu ayet-i kerime dinimizin bu konuda hassasiyetini beyan eder: *“(Ey kalplerinde hastalık olanlar!) Demek yüz çevirdiğinizde yeryüzünde bozgunculuk çıkaracak ve akrabalık bağlarınızı koparacaksınız, öyle mi? İşte bunlar, Allah’ın lanetleyip kulaklarını sağır, gözlerini kör ettiği kimselerdir.”* (Muhammed 47/22, 23) Peygamberimiz (a.s) de hadis-i şerifte ümmetini şöyle ikaz ediyor: *“Akraba ile ilişkisini kesen cennete giremez.”* (Buhari, ‘Edeb’ 11)

Bu beyan ettiğimiz ikazların yanında sıla-i rahim, faziletleri ve hayatımıza kattığı huzur ve bereketle beraber dost ve akrabalarımızın bizim üzerimizdeki hakkıdır. Bu husus gerek Kur’an-ı Kerim’de gerekse hadis-i şeriflerde beyan edilmiştir.

Ashab-ı Kiramdan bir zat Peygamber Efendimize gelerek *“Ya Resûlallah! Bana öyle bir şey söyleyiniz ki onu yapınca cennete gireyim, cehennemden de kurtulayım”* diye bir talepte bulununca Aziz Peygamberimiz (a.s) kendisine: *“Allah’a kulluk eder, ona hiçbir şeyi ortak koşmazsın. Namazı dosdoğru kılar, Zekâtını verirsin. Sıla-i rahim yaparsın Yani akrabalarınla ilgilenirsin”* diye cevap verdi. Adam ayrılıp gittiğinde Efendimiz (a.s): *“Eğer kendisine söyleneni yaparsa Cennete girer”* (Müslim, ‘İman’ 14) buyurdular.

Şehir hayatı, iş, ulaşım zorluğu gibi sebepler akrabalık vazifemizi yerine getirmemizi aksatıyor, yeterli zaman bulamıyoruz. Akraba ve dostlarımızla sağlıklı ve yeterli bir iletişim kuramıyoruz. Oysa hayatın keşmekeşi içerisinde sevenlerimize zaman ayırmak, üzerimizde emeği olanlara karşı vefa borcumuzu ödemek bize huzur verecektir. Geriye dönüp baktığımızda ihmal ettiğimiz insani vazifemiz olmamalıdır. Gönlü kırık akraba ve yakınımız kalmamalıdır. İşimiz gönül kazanmak, dua almak olmalıdır. Küskünlüğü gidermeyi, gelmeyene gitmeyi, sormayanı sormayı başarmalıyız. Böylece hayatımızın bereketlendiğini yüzümüzün güldüğünü, huzurumuzun arttığını göreceğiz. Ahiret hayatımıza aldığımız hayır-duaların bereketi ile gidelim. Peygamberimizin (a.s) şu müjdesi rehberimiz olsun: *“Kim rızkının bollaştırılmasını ve ömrünün bereketli olmasını arzu ederse, sıla-i rahim yapsın; akraba ile irtibatını sürdürsün.”* (Buhari, Edeb 12)

AYET-İ KERİME VE MEALİ

يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ
وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ

“Peygamber onlara iyiliği emreder ve onları kötülükten meneder; yine onlara temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar. Ağırıklarını kaldırır, üzerlerindeki zincirleri çözer.”

Araf 7/157.

Ayette bütün peygamberler gibi Hz. Muhammed’in de en temel görevlerinden birinin, ma’rûf/iyiliği emretme ve münker/ kötülükten menetme” faaliyeti olduğu bildirilmektedir. İslam’ın gerek fiillerle gerekse yiyecek ve içeceklerle ilgili emir ve yasakları, insanın aklı-selimi ve temiz tabiatıyla, fitrî yönden bozulmamış toplumların genel yargılarıyla bağdaşan hükümlerdir. Çünkü bu hükümler, anılan nitelikteki kişilerin ve toplumların iyi, doğru ve güzel bulup hoşlandıkları şeyleri helal veya mubah kılma; kötü, yanlış ve zararlı bulup tiksinti duydukları şeyleri de haram kılma özelliği taşır. Tayyip; yani helal ve temiz olan şeyler insanı “ahsen-i takvîm” mertebesine yücelttiği gibi; habîs; yani pis ve haram olan şeylerde insanı “esfel-i sâfilîn” seviyesine alçaltır.

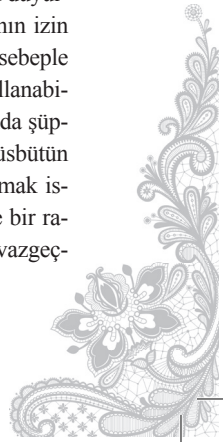
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

الْبِرُّ حُسْنُ الْخُلُقِ، وَالْإِثْمُ مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ،
وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلَعَ عَلَيْهِ النَّاسُ

“İyilik güzel ahlaktan ibarettir. Günah ise kalbini tırmalayıp durduğu halde insanların bilmesini istemediğin şeydir.”

Müslim, Birr 14-15.

Şayet yapılan iş gönülde bir huzursuzluk doğuruyor ve o işin başkaları tarafından duyulması istenmiyorsa, o hareket mutlaka çirkindir, günahır, yapılmasına Allah Teâlâ’nın izin vermediği bir harekettir. Çünkü insanların çoğu yaptıkları iyiliğin duyulmasını, bu sebeple kendilerine gıpta ve hayranlıkla bakılmasını isterler. Bu ölçü, herkesin rahatlıkla kullanabileceği şaşmaz bir ölçüdür. Zaten yapılan bir hareketin günah olup olmadığı hususunda şüpheye düşmek bile, o hareketi terk etmek için yeterli bir sebeptir. Günah kırıyla büsbütün kararmamış kalpler, iyi ve kötüyü ayna gibi gösterir. Bu sebeple insan bir şey yapmak istediği zaman önce gönlüne bakmalıdır. Eğer o hareketi yapmaktan dolayı gönlünde bir rahatsızlık hissediyor, içini bir şüphe ve tedirginlik kemirip duruyorsa, derhal o işten vazgeçmelidir. Çünkü sağlam bir vicdan insana doğru yolu gösterir.

Dini Bilgiler

GÜZEL AHLAK

Rivayete göre bir gece vakti Hz. Ömer (r.a), alışkanlığı üzere Medine sokaklarını gezmekteydi ki, ansızın durakladı. Önünden geçmekte olduğu evden dışarıya kadar taşan bir tartışma sesi dikkatini çekmişti. Bir ana kızına: “-Kızım, yarın satacağımız süte biraz su karıştır!” demekteydi.

Kız ise:

“-Anacığım, halife süte su karıştırılmasını yasak etmedi mi?” dedi.

Ana, kızının sözlerine sert çıkarak:

“-Kızım, gecenin bu saatinde halife süte su kattığımızı nereden bilecek?” dedi.

Ancak gönlü Allah sevgisi ve korkusu ile dipdiri olan kız, anasının süte su katma hilesini yine kabullenmedi:

“-Anacığım! Diyelim ki halife görmüyor, peki Allah da mı görmüyor? Bu hileyi insanlardan gizlersin, ama her şeyi görüp bilen Allah’tan nasil gizeceksin?” dedi.

Allah korkusunu sadece bir duygu veya zihinde bir fikir olarak taşımakla kalmayıp hayatının her anında güzel ve dürüst davranışlara dönüştürmesini bilen bu kızın verdiği cevap Hz. Ömer’i son derece etkiledi. Müminlerin emiri, onu sıradan bir sütçü kadının kızı değil, gönlündeki takvası ile müstesnâ bir nasip bildi ve oğluna gelin olarak aldı. Rivayet edilir ki tarihçilerin ismini dört halifeye ekleyerek beşinci halife olarak zikrettikleri meşhur Ömer bin Abdülazîz, işte bu temiz silsileden doğdu.

Yunus içimize işleyen sözleriyle dünya malına tamah edip de helal daireden çıkmanın manasızlığını ne güzel anlatmıştır:

*Kem-dürür yoksulluktan, nicelerin varlığı
Bunca varlık var iken gitmez gönül darlığı
Batmış dünya malına, bakmaz ölüm haline
Ermiş Karun malına, zehî iş düşvarlığı
Bu dünya kime kaldı, kimi berhüdar kıldı
Süleyman’a kalmadı onun berhüdarlığı
Süleyman zenbil ördü, kendi emeğin yedi
Onun için buldular onlar berhüdarlığı
Gel imdi miskin Yunus, nen var yola harceyle
Gördün elinden gider bu dünyanın varlığı*

AYET-İ KERİME VE MEALİ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ
الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ
أَن تَعْدِلُوا وَإِن تَلَوْا أَوْ تُعْرَضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

“Ey iman edenler! Kendinizin veya anne babanızın ve akrabanızın aleyhine de olsa adaletten asla ayrılmayan, Allah için şahitlik eden kimseler olun. (İnsanlar) zengin olsunlar, yoksul olsunlar Allah onlara sizden daha yakındır. Öyleyse siz hislerinize uyup adaletten ayrılmayın. Eğer adaletten sapar veya üzerinize düşeni yapmaktan geri durursanız bilin ki Allah yaptığınızı her şeyden haberdardır.”

Nisa 4/135.

İnsan topluluklarının korunmaya, düzene ve adalete ihtiyaçları vardır; devlet de bu ihtiyaçlardan doğmuştur. Adaletin gerçekleşmesinde bağlayıcı hukuk kuralları kadar onları uygulayan yönetici ve hakimlerle, hakkın veya suçun ispatı için gerekli bulunan şahitler önemli rol oynamaktadırlar. Adalet görevlilerinin doğruluktan sapmalarına sebep olan âmilleri iki gruba ayırmak mümkündür: Maddi menfaat, manevi eğilim ve değerler. Bu sebeple müminler şahsî menfaatleri veya yakınlarının menfaatleri sebebiyle adaletten ve haktan sapmamalı, Allah’ın kendilerini murakabe ettiği unutmamalıdır.

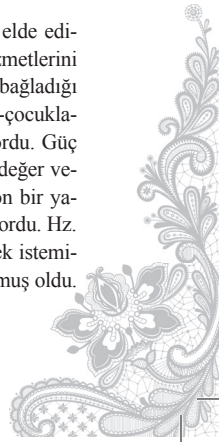
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

كَانَ فَرَضٌ لِلْمُهَاجِرِينَ الْأَوْلِيِّنَ أَرْبَعَةَ آلَافٍ فِي أَرْبَعَةٍ، وَفَرَضَ لِابْنِ عُمَرَ
ثَلَاثَةَ آلَافٍ وَخَمْسَ مِائَةٍ، فَقِيلَ لَهُ هُوَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ فَلِمَ نَقَضْتَهُ مِنْ أَرْبَعَةٍ
آلَافٍ، فَقَالَ: إِنَّمَا هَاجَرَ بِهِ أَبَوَاهُ يَقُولُ: لَيْسَ هُوَ كَمَنْ هَاجَرَ بِنَفْسِهِ.

Hız. Ömer (r.a) ilk hicret eden sahabilere dörder bin, oğlu Abdullah’a da üç bin beş yüz dirhem maaş bağlamıştı. Hız. Ömer’e: “Oğlun da ilk hicret edenlerden biridir. Onun hakkını niçin kıstın?” diye sordular. Hız. Ömer şunları söyledi: “Oğlum babasıyla birlikte hicret etti. Bu sebeple yalnız başına hicret edenlerle bir tutulamaz.”

Buhârî, Menâkıbü’l-Ensâr 45.

Hız. Ömer devrinde yeni yeni fetihlerle İslam devletinin hudutları genişlemiş, zaferlerden elde edilen ganimetlerle devlet hazinesi dolup taşmıştı. Bunun üzerine Hız. Ömer, İslamiyet’e olan hizmetlerini ön planda tutarak müslümanlara maaş bağlamaya karar vermişti. Hız. Ömer’in müslümanlara bağladığı bu maaş aylık değil, yıllık tahsisattı. Hız. Ömer evlerini barklarını, mallarını mülklerini, çocuk-çocuklarını Mekke’de ve diğer yerlerde bırakıp Resûlullah’ın yanına koşanlara farklı bir gözle bakıyordu. Güç şartları altında hicret ettikleri, yolculuğun çilesine yalnız başına katlandıkları için onlara büyük değer veriyor ve kendilerine dörder bin dirhem tahsis ediyordu. İlk muhacirlerden olmasına rağmen, on bir yaşında anne ve babasıyla birlikte hicret ettiği için kendi oğluna beş yüz dirhem daha az para veriyordu. Hız. Ömer hem Allah karşısında hem de insanlar yanında oğlunu kayıran baba durumunda görünmek istemiyordu. Böyle davranmakla Allah katında dinini, insanlar karşısında da şeref ve haysiyetini korumuş oldu.

Dini Bilgiler

ADALET

Her Cuma ikinci hutbenin sonunda Nahl suresinin 91. Ayetinin hem metin hem de Türkçe mealini hocalarımızdan dinliyoruz. Ayet-i Kerim'e'nin meali şöyledir: *Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder; hayasızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor.* (Nahl, 16/91) Huzurlu bir toplum hayatının, mutlu aile yaşantısının, sağlıklı beşeri ilişkilerin temel yapı taşlarını Rabbimiz bu ayet-i kerime ile beyan etmektedir. Bir mümin olarak her hafta tekraren duyduğumuz bu emirler ve yasaklar her an gündemimizde olmalı ve hayatımızı, sözlerimizi ve davranışlarımızı yönlendirmelidir. Emirlerin ilk maddesini teşkil eden adalet gerek ayet-i kerimelerde ve gerekse hadis-i şeriflerde önemle vurgulanır.

Adalet dini kaynaklarımızda, davranış ve hükümde doğru olmak, hakka göre hüküm vermek, eşit olmak, eşit kılmak gibi manalara gelir. Bu geniş kapsamıyla aile içindeki tutumumuzdan, vatandaşlık görevlerimize kadar hayatımızın bütününe içine alır. Üstlendiğimiz her görev ve kullandığımız her yetkinin hakkaniyet ölçüsü adalettir. Gelişigüzel telkin ve taleplerden etkilenmeyen ruhi dengedir adalet.

Adalet mefhumu sadece mahkeme kararlarında veya kamu otoritesinin uygulamalarında aranmaz; ebeveynin çocuklarına davranışından komşuluk ilişkilerine kadar hayatımızın içindedir.

Peygamberimiz (a.s): *“Çocuklarımız arasında adaletli davranın”* buyurarak bu hassasiyete işaret buyurur. (Ebu Davud, 'Büyü' 83)

Rabbimiz: *“Ey iman edenler! Allah için hakkı titizlikle ayakta tutan, adalet ile şahitlik eden kimseler olun. Bir topluma olan kininiz, sakın ha sizi adaletsizliğe itmesin. Âdil olun. Bu, Allah'a karşı gelmekten sakınmaya daha yakındır. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır”* (Maide, 5/8) emriyle yargı alanında her hak sahibinin hakkına kavuşması için şahitlikte bulunmayı emreder. Adaletin tesisi ve gerçekleşmesine katkı sağlanması bütün müminlere yüklenmiş bir görevdir ve takvanın bir gereğidir. Adaletli devlet başkanının kıyamet gününde arşın gölgesinde gölgelenecek olan yedi sınıf insandan biri olduğunu hadisi-i şerif bizlere haber vermektedir. (Buhari, 'Ezan' 36) Adaletli davrananların bu dünyadaki erdem ve saygınlığının yanı sıra ahirette de Yüce Allah tarafından büyük bir mükâfat ile ödüllendirileceğini Peygamberimiz'in şu hadisi-i şerifi müjdelemektedir: *“Yönettikleri insanlara, ailelerine ve sorumlu oldukları kişilere karşı adaletli davrananlar, Allah katında, Rahmanın yanında nurdan minberler üzerinde ağırlanacaklardır.”* (Nesai, 'Adabü'l-Kudat' 1)

Adaletin zıddı zulümdür. Zulüm ise dünyada hezimet, ahirette hüsrandır.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ

“Onların yaptığı hiçbir hayır karşılıksız kalmayacaktır. Allah takva sahiplerini bilir.”

Âl-i İmran 3/115.

Ayet takva sahiplerinin yaptığı hayırlı işlerin kesinlikle zayi edilmeyeceğini, karşılıksız bırakılmayacağını ifade buyurmaktadır. Ayette geçen Müttaki “sakınılması gereken şeylerden sakınan” demektir. Ayetin “Allah takva sahiplerini bilir” mealindeki son cümlesi riyakârlarla samimi müminlerin birbirinden ayırt edileceğine, riyakârların görünüşteki imanlarının kendilerine hiçbir fayda sağlamayacağına işaret eder.

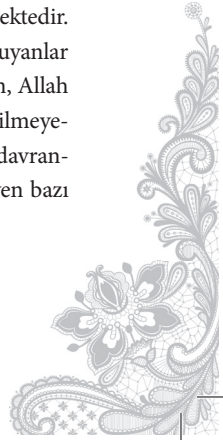
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

لَا يَبْلُغُ الْعَبْدُ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُتَّقِينَ حَتَّى يَدَعَ مَا لَا بَأْسَ بِهِ
حَذْرًا لِمَا بِهِ الْبَأْسُ

“Bir kul günaha girerim korkusuyla, yapılması sakıncalı olmayan bazı şeylerden bile uzak durmadıkça, muttakiler derecesine çıkamaz.”

Tirmizî, Kıyâmet 19.

“Muttaki”, Allah’a çok saygı duyan, emirlerini yapıp yasaklarından sakınan ve O’nu gücendirmekten korkup sakınan kimse demektir. Kulun bu haline “takva” denir. Bir kulun ulaşması arzu edilen en üstün derece budur. Bu dereceye gelebilmek için, Peygamber Efendimizin belirttiğine göre, haramlardan ve haram olup olmadığı kesinlikle bilinmeyen şüpheli konulardan uzak durmak gerekir. Bu hadis-i şerif, bir adım daha ileriye gidilerek, yapılması sakıncalı görünmeyen bazı konularda bile titiz davranmak gerektiğini öğretmektedir. Bir müslümanın hedefi, muttaki olabilmektir. Diğer bir ifadeyle Allah’a üstün saygı duyanlar ve O’nu gücendirmekten sakınanlar seviyesine ulaşmak, dünyaya veda edip giderken, Allah Teâlâ’nın rızasını kazanmış olmaktır. Bu hedefe varabilmek için, acaba bilerek veya bilmeyerek bir günah işler de Allah katındaki yerimi kaybeder miyim diye dikkatli ve titiz davranmak gerekir. Efendimizin buyurduğu gibi, yapılması ilk planda sakıncalı görünmeyen bazı davranışlardan bile, günaha girme endişesiyle uzak durulmalıdır.

TAKVANIN DERECELERİ

Hazreti Ömer (r.a) bir gün Übey bin Kâ'b (r.a)'a takvanın ne olduğunu sorar. Übey ona: "Sen hiç dikenli bir yolda yürüdün mü ey Ömer?" diye sorup "Evet" cevabını alınca bu sefer öyle bir yolda nasıl yürüdüğünü sorar. Hazreti Ömer: "Elbisemi topladım ve dikenlerin bana zarar vermemesi için bütün dikkatimi sarf ettim." cevabını verir. Bunun üzerine Übey bin Kâ'b "İşte takva budur." der.

Takvanın zirve hali kulun, kalbini Allah'tan gafil kılacak her şeyden uzaklaşarak bütün varlığıyla Allah Teâlâ'ya yönelmesidir ki, bu mertebenin nihayeti yoktur. İşte bu son merhale: "Ey iman edenler! Allah'tan, nasıl korkmak gerekiyorsa öyle korkup gerektiği gibi sakının ve ancak müslümanlar olarak can verin!" (Âl-i İmrân 3/102) ayetinde emredilen hakiki takvadır. Rabbimiz Enfal Suresi 29. ayette takva sahibi kuluna iyi ile kötüyü ayırmaya yarayan bir anlayış bahşedeceğini ve onun günahlarını bağışlayacağını müjdelemiştir. Talak Suresi'nde bildirdiğine göre kim takva sahibi olursa Allah ona her sıkıntısında bir çıkış yolu gösterir, umulmadık yerden rızıklar lütfeder, işlerine kolaylık verir, kötülüklerini affeder ve büyük ecirler bahşeder.

Takvada kemâle erebilmek için şüpheli şeylerden şiddetle kaçınmak gerektiğini bildiren Allah Resûlü: "Kul, mahzurlu şeylere düşme endişesiyle mahzûru olmayan bazı şeyleri de terk etmedikçe gerçek müttakilerin derecesine ulaşamaz." buyurur.

Takvanın bütün aşamalarını geçip en üst düzeyine varabilmek her başarıda olduğu gibi ancak Allah'ın yardımı ile mümkündür. Efendimiz de dualarında Cenâb-ı Hak'tan kendisine takva bahşetmesini şu ifadelerle dilemiştir: "Allahım! Nefsime takvasını ver ve onu tezkiye et! Sen onu en iyi tezkiye eden sin. Sen onun velisi ve Mevlâ'sısın." Onun sürekli yaptığı bir başka duası da şöyleydi: "Allahım! Sen'den hidayet, takva, iffet ve gönül zenginliği istiyorum."

Biz de Efendimizin dualarına ve Aziz Mahmud Hüdayî'nin şu niyazına âmin diyerek sözlerimizi tamamlayalım:

*Olmayacak Senden kerem
Yol varamazız bir kadem
Budur sözümüz dem-be-dem
Rabbim meded, mevlam meded*

AYET-İ KERİME VE MEALİ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

“Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğrularla beraber olun.”

Tövbe 9/119.

Sâdikîn/doğrular, özü sözü bir olan ve dürüst davranan kişilerin başında Hz. Muhammed (a.s) ile sahabe gelir. “Doğrularla beraber olun” buyruğunun, onlarla maddi bir beraberlik içinde olmaktan çok, bu sayede elde edilecek doğruluk erdemiyile onlar gibi davranmayı hedeflediği açıktır. (Takva hakkında bk. Bakara 2/197; A’râf 7/26). Sıdk, insanın söz ve davranışlarıyla niyet, azim ve inancında doğru, dürüst ve iyilikten yana olması anlamında bir ahlak terimidir. Sıdk ve sadakat elest bezminde Allah’a verilen söze bağlı olmakla başlar ve ömür boyu sürer. **Takva**, *korkma, sakınma, Allah korkusuyla günahlardan korunmak demektir. Muttaki*, *takva üzere yaşayan mümin demek olur*. Takvada ilk akla gelen, haramları terktir. Bunu, mekruhlardan sakınma takip eder. Mekruh, çirkin bulunan, hoş karşılanmayan fiil, söz ve hallere denir. Doğruluk kişiyi takvaya götürür, takva ise kişiyi cennete götürür.

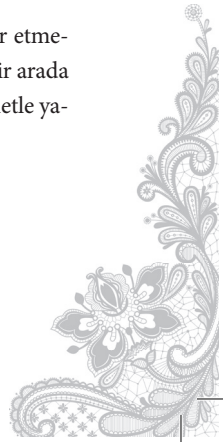
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْعَبْدَ التَّقِيَّ، الْغَنِيَّ، الْخَفِيَّ

“Allah Teâlâ muttaki, gönlü zengin, kendi halinde işiyle ve ibadetiyle uğraşan kulunu sever.”

Müslim, Zühd 11.

Allah Teâlâ’nın sevgisini kazanabilmek için, muttaki olmalı, O’na kullukta kusur etmemelidir. İnsan ister zengin ister fakir olsun, gönlünü zenginleştirmelidir. İnsanlarla bir arada olurken başkalarının ayıbını araştırıp, açığını yakalamak yerine, kendi halinde sükûnetle yaşamalı, nefisini ve ailesini kurtarmaya çalışmalıdır.

AİLE MERHAMET YUVASIDIR

Rabbimiz şu ayet-i kerimede nikah akdi ile bir yuva kurmanın bir nimet olduğunu beyan buyurur: *“Allah, size kendi cinsinizden eşler var etti. Eşlerinizden de çocuklar ve torunlar verdi ve sizi temiz şeylerden rızıklandırdı. Öyleyken onlar batıla inanıyorlar da Allah’ın nimetini inkâr mı ediyorlar?”* (Nahl, 16/72)

Peygamberimiz (a.s) huzurlu bir yuvanın tarafları olan eşlerin özelliklerini şu hadis-i şerif ile ifade buyurmaktadır: *“Her biriniz şükreden bir kalb, zikreden bir dil ve ahiret işlerinde kendisine yardımcı olacak inançlı bir eş edinsin.”* (İbn Mace, ‘Nikah’ 5)

Aile, insanın içinde doğup büyüdüğü, neşv ü nema bulduğu merhamet yuvasıdır. Eşlerin karşılıklı dayanışma içerisinde ortak bir gelecek için mücadele ettiği toplumun temel yapı taşıdır. Rabbimizin, varlığına delil gösterdiği, sevgi temeli üzerine inşa edilmiş şefkat yurdudur. (Rum, 30/21) Bir birlerini daha önce tanımayan iki kişinin sevgi ve merhamet temelleri üzerinde bir bağ kurmaları ve bir ömür boyu birlikte her türlü fedakârlığa katlanarak hayatlarını sürdürmeleri gerçekten de Yüce Mevlâ’nın kudretinin belgesidir. Rahim olan Allah, merhameti, sevgiyi ebeveynin şahsında insanlığa öğretir. Allah Resûlünün nazarında iyi bir eş, dünya hayatının en hayırlı varlığı ve takva duygusundan sonra faydalanabileceği en büyük nimettir. (Müslim, ‘Rada’ 64)

Bu ilahi iltifatların yanında evlilik, eşlerin öteden beri kurdukları gelecek hayalleridir. Anne-baba, akraba ve dostların hasretle beklediği mutluluk tablosudur. Toplumun umududur. Çocukların ruhunu okşayan, maneviyatını güçlendiren, sağlam bir karakter kazandıran eğitim kurumudur. Sevginin, sadakatin, samimiyetin, güvenin, bereketin en güzel şekliyle hayata yansıdığı yerdir.

Dinimizin böyle önem verdiği bu kutsal yapıya halel getirecek, boşanmaya sebep olacak her türlü tutum, davranış ve müdahale günah ve çirkin olarak nitelendirilmiş ve yasaklanmıştır. Zira evlilik kurumunun yıkılmasının zararlarını, sadece bu kararı veren eşler görmez. Onlarla beraber çocukları, yakın çevresi, sevenleri de ıstırap çeker. Aile, bize cennete gitmeyi hak etmek için bahşedilmiş bir nimettir. Rabbimizin aile içinde yüklemiş olduğu görevleri yerine getirmek suretiyle bizleri cennetinin nimetlerine kavuştursun.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ

“Allah takva sahiplerinin dostudur.”

Casiye 45/19.

İslam'ın emrine uygun yaşayan müminlerin dostu, koruyucusu ve yardımcısı Allah'tır. Allah'a dost olmanın yolu, Allah'a ve peygamberine iman ve itaat etmekle mümkündür. Kur'an-ı Kerimde Allah'ın dostluğunu kazanmanın yolları şöyle izah edilmektedir: *“Kim Allah'ı, onun peygamberini ve inananları dost edinirse bilsin ki şüphesiz Allah taraftarları galiplerin ta kendileridir. Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden dininizi alaya alıp oyuncak edinenleri ve öteki kâfirleri dost edinmeyin. Eğer müminler iseniz Allah'a karşı gelmekten sakının.”* (Mâide 5/55-56)

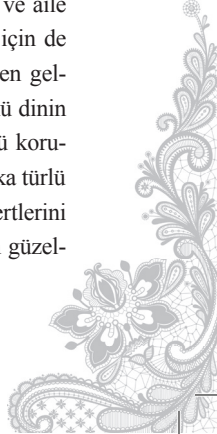
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

يُوشِكُ أَنْ يَكُونَ خَيْرَ مَالِ الْمُسْلِمِ غَنَمٌ يَتَّبِعُ بِهَا شَعَفَ الْجِبَالِ
وَمَوَاقِعَ الْقَطْرِ، يَفِرُّ بِدِينِهِ مِنَ الْفِتَنِ

“Pek yakında müslümanın en hayırlı malı, dinini fitnelerden korumak için yanına alıp dağ başlarına ve otlak yerlere gideceği koyun olacaktır.”

Buhârî, İman 12, Fiten 14.

Resûlullah Efendimiz ileride insanlar arasında büyük huzursuzluklar çıkacağını haber vermiştir. O zaman insanlar doğru yoldan büsbütün ayrılacaklardır. Kendilerini uyurup doğru yolu göstermeye çalışanları dinlemeyeceklerdir. İşte böyle fena bir zamanda fazilet savaşı veren müslümanlar, kimseye tesir edemediklerini görünce, hiç olmazsa kendilerini ve aile fertlerini, süratle yayılmakta olan fenalıklardan kurtarmaya çalışacaklardır. Bunun için de dağ başlarına, tenha yerlere kaçıp kurtulmak isteyeceklerdir. Bir müslüman, elinden geldiği ölçüde toplumdaki fenalıklarla savaşmalı, onları yok etmeye çalışmalıdır. Çünkü dinin buyruklarını bütünüyle yaşamamanın başka yolu yoktur. Câmi ve cemaat bütünlüğünü korumak, muhtaçların yardımına koşmak, hastaları ziyaret edip cenazeleri defnetmek başka türlü mümkün değildir. Kötülüklerin bir çığ gibi büyümekte olduğunu, kendisini ve aile fertlerini de çemberin içine alacağını fark edince uzleti tercih etmeli, bir köşeye çekilip dinin güzelliklerini ailesiyle birlikte yaşamalıdır.

FİTNE ZAMANINDA UZLET

Fitne: imtihan, manevi çöküntü, dinî, içtimaî ve siyasî kargaşa anlamlarında kullanılan geniş kapsamlı bir terimdir. Kur'an'da daha ziyade imtihan anlamında kullanılmıştır. Bu yönüyle "insanın isyankârlığını olduğu kadar sabır ve metanetini de ortaya koyup sonuçta Allah'ın mükâfatına nail olmasına fırsat veren imtihan" şeklinde de açıklanmıştır.

Bazı ayetlerde, müşriklerin müslümanları dinlerinden vazgeçirmek ve onları tekrar putperestliğe döndürmek amacıyla giriştikleri yıkıcı faaliyetler, münafıkların farklı metotlarla da olsa aynı yöndeki girişimleri (Tevbe 9/47-48) fitne kavramıyla ifade edilmiştir.

Efendimiz (a.s) kıyamet alametlerinden bahsettiği bir hadisinde "*Zamanın bereketi kalmayacak, ameller azalacak, aç gözlülük yayılacak, fitneler açığa çıkacak ve adam öldürme olayları artacak*" buyurarak fitneyi toplumsal kargaşa anlamında kullanmıştır. Böyle bir döneme denk gelen kişinin ne yapması gerektiği hakkında da "*Yakında fitneler meydana gelecektir. O zaman oturan ayakta durandan, ayaktaki yürüyenden, yürüyen koşandan hayırlıdır*" buyurarak kişinin böyle olaylara ne ölçüde bulaşursa o nispette sorumlu ve günahkâr olacağını ifade etmiştir.

Ârifler Peygamberimizin bu meyandaki hadislerine ve kendi özel hayatında uzlete önemli bir yer vermesine dayanarak, uzleti bir eğitim metodu olarak kullanırlar. Onlara göre uzletin asıl amacı nefsi terbiye ve ıslah edip Hak Teâlâ'nın yakınlığını kazanmaktır. Topluma gereğinden fazla karışmak ve insanlarla içli dışlı yaşamak ruhî ve zihnî bozukluğa yol açar, bu da mümini Allah'a gönül verip ahireti öncelemekten uzaklaştırır.

Gazâlî'ye göre kendini ibadete verme, tefekküre dalma, günah işlemeye çalışma, fitne ve fesadın dışında kalma, toplumdan gelen sıkıntı ve kötülüklerden kurtulma uzletin tercih edilme sebepleridir. Fakat ilim öğrenme ve öğretme, çoluk çocuğunun eğitimi ile meşgul olma, hastaları ve akrabayı ziyaret ederek, bayramlaşarak, cuma namazına katılarak, davete icabet ederek, aile geçindirecek sevap kazanma, kibirden, hasetten ve cimrilikten uzaklaşıp tevazu, cömertlik ve şefkat gibi güzel huylar edinme, halkla kaynaşıp onların tecrübelerinden faydalanma gibi sebeplerle insanlara karışmak da faydalıdır. Bu nedenle bu konuda karar verecek kişinin zararlardan kaçınıp, fayda temin etmeye odaklanması gerekir. Sürekli uzlet veya ihtilât halinde bulunmak ifrat ve tefrittir. Bu ikisini ihtiyaçla sınırlı tutmak ise itidal halidir.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ

“Hepiniz Allah’a koşup sığının. Çünkü ben sizi O’nun azabından açıkça korkutuyorum.”

Zâriyât 51/50.

Allah’a koşup sığınmak demek, O’nun emir ve yasaklarına uymak, O’na asla karşı gelmemek suretiyle iyi bir mümin olmak demektir. Allah Teâlâ’dan başkasına tapmayan, şeytanın yoluna sapmayan, sadece Allah’a sığınan kimseler, kendilerini ilahî azaptan kurtarırlar. Allah Teâlâ ayetin son kısmında hem cehennem azabına işaret ediyor hem de felâketlere uğrayan geçmiş milletlerin başlarına gelenlere dikkat çekiyor. Ben sizi hem dünyevi hem de uhrevi azaptan korkutuyorum. Bunları düşünerek aklınızı başınıza alın, demek istiyor.

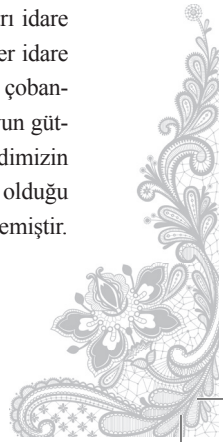
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا رَعَى الْغَنَمَ، فَقَالَ أَصْحَابُهُ: وَأَنْتَ؟ فَقَالَ: نَعَمْ، كُنْتُ أَرْعَاهَا عَلَى قَرَارِيطَ لِأَهْلِ مَكَّةَ.

“Allah Teâlâ’nın gönderdiği her peygamber mutlaka koyun gütmüştür” buyurdu. Bunun üzerine sahâbîleri: “Sende mi güttün, Yâ Resûlallah?” diye sordular. Resûl-i Ekrem (a.s): “Evet, Mekkelilerin koyunlarını Karârît mevkiinde güderdim” buyurdu.

Buhârî, İcâre 2, Enbiyâ 29, Et’ime 50.

“Allah Teâlâ’nın gönderdiği her peygamberin mutlaka koyun gütmüş olması” boşuna değildir. İnsanlara kendisini kabul ettirmek ve sözünü dinletmek zor iştir. Gönüllere hükmetmek ince bir sanattır. Bu sebeple peygamberler mahlûkatın en uysalı olan koyunları idare etmeyi öğrenerek idare sanatı hakkında fikir sahibi olurlar. Bu nedenle peygamberler idare etme sanatını öğrenmek için, Allah Teâlâ’nın takdiriyle, hayatlarının bir döneminde çobanlık yapmışlardır. Siyer kitaplarından öğrendiğimize göre, Peygamber Efendimiz koyun güttüğü sıralarda yirmi yaşında bulunuyordu. Hadiste dikkat çeken bir incelik de Efendimizin çobanlık yaptığını belirtmesidir. Yani Peygamber Efendimiz, insanların en yücüsü olduğu halde, üstün tevazuu sebebiyle, bir zamanlar çobanlık yaptığını söylemekten çekinmemiştir.

BOŞANMA TOPLUMUN GELECEĞİNİ TAHRİP EDER

Boşanma Rabbimizin hoşlanmadığı hukuki bir yoldur. Boşanma, yavrularının bir yuva kurmasını hasretle bekleyip nihayet mürüvvetlerini gö-rerek sevinmek isteyen ebeveynler için manevi bir çöküntüdür. Başlangıçta var olan sevgi, sadakat, fedakârlık vaatlerinin, verilen sözlerin bozulmasıdır. Çocukların merhamet kalesinin yıkılması, güven limanlarının yok olmasıdır.

Bu nedenle dinimiz, konunun hassasiyetine uygun önlemler getirmiştir. Öncelikle Rabbimizin hoşlanmadığı hukuki bir yoldur. O halde mümin, Rabbinin hoşuna gitmeyecek bir kararı kolayca vermemelidir. Boşanma hu-kuken geçerli olmasına rağmen vicdanları sızlatan, gönüllerde derin yara-lar açan bir karardır. Dinimiz, boşanma kararını hoş karşılamadığı gibi, bo-şanma ve boşanmayı ima eden kelimeleri şaka dahi olsa kullanmayı uygun görmez. (Ebu Davud, 'Talak' 9) Ayrıca dinimiz, boşanma iradesini beyan etmeyi en fazla üç defa ile sınırlandırarak evlilik hayatında sürekli bir teh-dit ve şiddet unsuru olarak kullanmayı önlemiştir. (Bakara, 2/229)

Maalesef günümüzde boşanma ile beraber aralarında herhangi hukuki bir bağ kalmamasına rağmen hala bu bağın devam ettiğini sanan bir anlayış vardır. Bu düşünce, sonu şiddete ve cinayetlere kadar götürür. Oysa böyle bir davranışın ne dinimizde ne de insanlık vicdanında bir karşılığı vardır. Boşanmış eş artık yabancıdır. Kendi hayatını dileği gibi kurma hakkına sa-hiptir. Bunu kabullenmek hakka ve hukuka saygının, insana verilen değe-rin bir gereğidir.

İnsanın iradesine saygı duyan hiç kimse bu birlikteliği tekrar gerçekleştirmek için şiddet yolunu tercih etmez. Ortaya çıkan hukuki durumu ka-bullenir. Boşandıktan sonra birlikteliğin devamı ve tekrar bir araya gelmek için gösterilen çaba, boşanmadan önce evliliğin devamı için sarf edilirse belki ailenin dağılması önlenbilir. Fakat nimet elden çıktıktan sonra kıy-meti anlaşılır. Hayatta meydana gelen boşluk ve hayat arkadaşının eksikliği kendisini o zaman fark ettirir.

Ailemiz, Rabbimizin bize bahş ettiği bir nimettir. Onu bütünlük içeri-sinde geleceğe taşımak için elimizden gelen gayreti göstermemiz lazımdır. Karşılıklı anlayışla, olumlu yanlarımızı görerek yuvamızı korumaya çalışa-lım. Çünkü boşanma, bizden sonra gelen nesle bırakacağımız en kötü mi-rastır. Unutmayalım ki, boşanma yangın merdiveni gibidir; zaruri olma-dıkça, hayati bir tehlike olmadıkça kullanılmamalıdır.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى

“Şu halde siz kendinizi temize çıkarmayın; Kimin takva sahibi olduğunu en iyi O bilir.”

Necm 53/32.

Bu ayette her bir fert hakkındaki bilginin Allah katında mevcut olduğu, kimsenin ecrinin zayi olmayacağı, dolayısıyla insanların kendi iyiliklerini başka insanlara onaylatma ihtiyaçlarının bulunmadığı veya bu iyiliklerin değerini bulması için kendilerini anlatmaları, övmeleri gerekmediği hatırlatılmış olmaktadır. Sahabilerden biri yeni doğan kızına “iyi kadın” anlamında Berre adını vermişti. Peygamber Efendimiz (a.s) “*Kendinizi temize çıkarmayın; Allah sizin iyi olanlarınızı pek âlâ bilir*” buyurmuş ve çocuğa Zeynep adının verilmesini tavsiye etmiştir (Müslim, Âdâp 17-19).

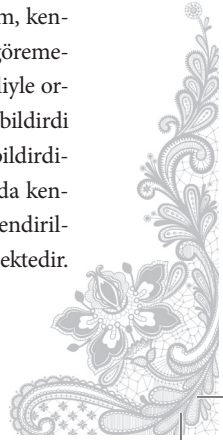
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

إِنَّ اللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ،
وَلَا يَبْغِي أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ

“Allah Teâlâ bana: O kadar mütevazı olun ki, kimse kimseye böbürlenmesin; kimse kimseye zulmetmesin, diye bildirdi.”

Müslim, Cennet 64.

Tevazu alçak gönüllü olmak demektir. Daha geniş manasıyla söyleyecek olursak, tevazu, hakkı kabul edip ona boyun eğmektir. Hak ve doğru olan bir şey, yaşça büyük veya küçük, insanlar arasındaki itibarı bakımından değerli veya değersiz her kim tarafından ortaya konmuşsa, itiraz etmeden kabul etmektir. Hakikate böylesine teslim olan kimselere de mütevazı insan denir. Mütevazı insan kimseye haksızlık edemez. Zira haksız olan kimse; zalim, kendinden başkasını beğenmeyen, burnu yukarılarda olduğu için, önündeki değerleri göremeyen basiretsiz bir kimsedir. Aşırı gururu sebebiyle hakikatin her yerde ve herkesin eliyle ortaya çıkabileceğini kabul edemez. Peygamber Efendimizin bu hadiste “Allah bana bildirdi (vahyetti)” buyurması, Cenâb-ı Hakk’ın ona Kur’an-ı Kerim’den başka şeyleri de bildirdiğini göstermektedir. Resûlullah’ın ilhamla, gönlüne bir bilginin konulmasıyla, uykuda kendisine bir şeyin öğretilmesiyle, bir melek aracılığıyla veya daha başka yollarla bilgilendirilmesi sebebiyle Hadis-i Şerifler, Kur’an’dan sonra dinimizin ikinci kaynağı kabul edilmektedir.

Dini Bilgiler

TEVAZU

Tevazu, söz ve konuşmalarında güler yüzlü ve umut verici olmak, sorulara yumuşak cevap vermek, davetlere icabet etmek, ihtiyaçları karşılamak ve kendisini hiç kimse-den üstün görmemektir. Furkan Suresi 63. ayette Rabbimiz tevazuyu kendi has kullarının bir özelliği olarak zikreder. Efendimizin hayatı da baştan sona tevazu ile örülmüştür. Bir gün huzuruna giren bir adamın peygamberlik heybetinden titremeye başladığını görünce “Arkadaş, kendine gel! Ben bir hükümdar değilim. Ben ancak, Kureyş kabilesinden, kurumuş et yiyen bir kadının oğluyum!” buyurarak onu teskin etmişti. Bu açıklaması onun kendisini nasıl gördüğünün sadece tek bir örneğidir. Bunun dışında o her zaman sahabelerinden biri gibi davranmıştır. O kadar ki içeriye giren bir yabancıyı “Muhammed hanginiz?” diye sorma ihtiyacı hissettiği çok olmuştur.

Hz. Peygamber (s.a) kibrin kötü bir huy olduğunu hatırlatmış ve kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimsenin cennete giremeyeceğini bildirmiştir. Şu hadis-i şerifte de mütevazı ve kibirli insanların Allah katındaki durumları karşılaştırılır: “*Dikkat edin, size cennet ehlini haber veriyorum: Bunlar; zayıf ve aynı zamanda mütevazı olan kimselerdir. Onlar Allah üzerine yemin etseler, Allah onları yeminlerinde muhakkak haklı çıkarır. Yine dikkat edin, size ateş ehlini haber veriyorum: Her katı yürekli, her hilekâr aldatıcı ve her ululuk taslayandır.*”

Bu noktada tevazu ve alçakgönüllülüğün zilletten farklı olduğunu da hatırlatmak gerekir. Mümin hakkın karşısında susmayı, ezikliği, küçümsenmeyi ve değerlerinin incitilmesini asla kabul edemez. Allah müminlerin bu hallerini şöyle anlatır: “*Muhammed Allah'ın Resulüdür. Onunla beraber olanlar, inkârcılara karşı çetin, birbirlerine karşı ise merhametlidirler...*” (Fetih 48/29.) Bu ayette Allah müminlerden kendi aralarında şefkatli, merhametli ve nazik davranmalarını, zekâ, yetenek, güç ve servetlerini toplumun barış ve huzuru için kullanmalarını istemektedir. Bu güçleri birbirlerine karşı bir baskı ve üstünlük aracı olarak görmeleri uygun değildir. Tam tersine bu imkân ve güçlerini halk arasında fesat çıkaran, huzur bozan ve haksızlık yapanlara karşı dikkatli, temkinli, sert ve dirençli olmakta kullanmaları gerekir.

Karacaoğlan'ın şu nasihatine kulak vermek bizi tevazu konusunda uyanık tutabilir:

*Dinle sana bir nasihat edeyim El ârifdir, yokla kendi kendini
Hatırdan, gönülden geçici olma Dağıdırlar duzağmı, fendini
Yiğidin başına bir iş gelince Alçaklarda otur, gözet kendini
Anı yad ellere açıcı olma Katı yükseklerden uçucu olma*

*Mecliste ârif ol kelâmı dinle
El iki söylerse, sen birin söyle
Elinden geldikçe sen eylik eyle
Hatıra dokunup yıkıcı olma*

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا إِنَّ اللَّهَ
كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا

“Size bir Selam verildiğinde ya daha güzeli ile veya dengi ile cevap verin. Allah her şeyin hesabını eksiksiz bilmektedir.”

Nisa 4/86.

“Selam: Sağlık, uzun ömür dilemek” demektir. Her kültürde selamlaşma âdeti ve bu âdetin gerektirdiği usul vardır. Bu ayette müslümanlar arasında selamlaşmanın nasıl olması gerektiği izah edilmektedir. Bir müslümanın bir veya daha fazla müslümanla karşılaştığı, bir araya geldiği zaman selam vermesi sünnettir, bu selamı birisi verince diğerlerinin onu alması farzdır. Bir kişinin verdiği selamı topluluktan birinin almasıyla vazifenin yerine gelmiş olup olmayacağı konusu tartışılmıştır. Ebû Hanîfe’ye göre topluluktan her birinin selamı alması gerekir. Gayri müslimlere de müminlere verilen selamın verilebileceğini ileri süren âlimler bulunmasına rağmen ekseriyete göre onlara bir mümin böyle selam vermez, onlar verirlerse “ve aleyküm” (size de olsun) şeklinde mukabele edilir.

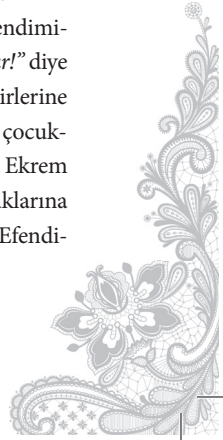
HADİS-İ ŞERİF MEALİ

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّهُ مَرَّ عَلَى صِبْيَانٍ فَسَلَّمَ
عَلَيْهِمْ وَقَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَفْعَلُهُ.

Enes b. Malik (r.a) çocukların yanından geçerken onlara selam verdi ve “Peygamber (a.s) Efendimiz de çocuklara böyle selam verirdi” dedi.

Buhârî, İsti’zân 15; Müslim, Selam 15.

Müslümanların birbirlerine selam vermesi, dinimizin güzel âdetlerinden biridir. Dinin diğer esasları gibi selam verip almayı da çocuklara öğretmek gerekir. Peygamber Efendimizin çocukların yanından geçerken veya yanlarına varırken “Selamün aleyküm, çocuklar!” diye onlara iltifat etmesinde birçok incelik bulmak mümkündür. Şöyle ki: Büyüklerin birbirlerine yaptığı gibi Peygamberimizin çocuklara selam vermesi onları onurlandırmış, böylece çocuklar ona ve öğrettiği dine yakınlık duymuşlardır. Çocuklara selam vermekle Resûl-i Ekrem onlara selam alıp vermenin gereğini ve önemini öğretmiştir. Cenâb-ı Hakkın buyruklarına muhatap olan büyük bir insanın çocuklara selam verip onlarla ilgilenmesi, Kâinatın Efendisi’nin ne kadar mütevazı bir insan olduğunu gösterir.

Dini Bilgiler

SELAM

Yüce Rabbimiz şöyle buyurmaktadır: *“Size selam verildiği zaman ondan daha güzeliyle veya misliyle karşılık verin. Şüphesiz ki Allah, her şeyin hesabını gereği gibi yapandır.”*

Allah Resûlü (a.s) bu konuya şu mübarek sözleri ile ışık tutar: *“İman etmedikçe cennete giremezsiniz! Birbirinizi sevmedikçe de kâmil anlamda iman etmiş olamazsınız! Size birbirinizi sevmenize vesile olacak bir davranış öğreteyim mi? Aranızda selamı yayın!”* Yüce Rabbimizin isimlerinden biri de “es-Selam”dır. Rabbimiz, barış ve esenliğin kaynağıdır. Bu yüzden bizler, her namazımızın ardından O’nun “Selam” adını anarız. *“Allahümme ente’s Selam ve minke’s Selam. Tebârekte ya ze’l-celâli ve’l-ikram!”* deriz. Yani “Allah’ım sen Selam’sın. Barış, eman ve güven senden gelir. İzzet ve ikram sahibi Rabbim, sen ne kadar yücesin!” diye niyazda bulunuruz.

Selam, Müslümanın şiarıdır. Korku, endişe, keder ve tehlikeden uzak olmanın, sükûn ve güvenin adıdır. Onun için bizler, tanıdığımız tanımadığımız bütün müminlere selam verir, güven ve muhabbet bağları kurarız. Söze başlarken “Selamun aleyküm” “Allah’ın selamı üzerinize olsun” der, iyi niyetlerimizi duaya dökeriz.

Selam, dost olduğumuza ve bizden zarar gelmeyeceğine dair karşımızdakine verdiğimiz teminattır. Selam, küslüğü ve kini unutup kardeş kalma ahdidir. Zira tebessümle verilen bir selam, kırgınlıkları ve endişeleri yok eder. Yüreklere birleştirir, şefkat ve nezakete vesile olur.

Selam sıradan bir ifade, gündelik bir alışkanlık değildir. Kilitli kapıları açan, gönülleri yapan kıymetli bir anahtardır. Peygamberimiz (a.s) hicret yolculuğu sonunda Medine’ye ulaştığında, kendisini büyük bir heyecanla karşılayan kalabalığa şöyle seslenmiştir: *“Ey insanlar!” “Selamı yayın! “Muhtaçlara ikramda bulunun!” “Akırbayı gözetin! “İnsanlar uykudayken namaz kılın! Ve selametle cennete girin!”* Rahmet Peygamberi Efendimiz, hayatı boyunca selamı dilinden eksik etmemiştir. Kadınıyla erkeğiyle, yaşlısıyla çocuğuyla kimseyi selamsız bırakmamıştır. O, *“İnsanların Allah katında en makbul olanı, selama önce başlayandır”* buyurmuştur. Kabristanın sakinlerine bile selam vermiş, esenlik dilemiştir.

Namazımızdan selam ile çıkarız. Secdegâhımızdan bütün mümin kardeşlerimize selam göndeririz. Gönlümüzün ulaştığı yere selamımızla en iyi ve içten duygularımızı yollarız.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَإِخْفُضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

“Sana uyan müminlere kol kanat ger.”

Şuara 26/215.

Bu ayet Hz. Peygamber (a.s)’in şahsında bütün müminlere hitap etmektedir. Ayet dini tebliğ hususunda her müminin, özellikle din önderlerinin hakkı tebliğ konusunda başarılı olmaları için kendilerine tâbi olan müminlere kol kanat germelerini yani onlara karşı alçak gönüllü, şefkatli, merhametli olmalarını ve iyi davranmalarını, insanlara yük olmamaları istemektedir. Ayette ayrıca müminin çevresine karşı şefkat, merhamet ve ihsan sahibi olması gerektiğine işaret edilmektedir.

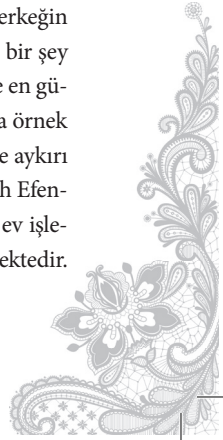
HADİS-İ ŞERİF MEALİ

سُئِلَتْ عَائِشَةُ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يَصْنَعُ فِي بَيْتِهِ؟ قَالَتْ: كَانَ يَكُونُ فِي مَهْنَةِ أَهْلِهِ فَإِذَا
حَضَرَتِ الصَّلَاةُ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ.

Hz. Âişe’ye: Peygamber (a.s) evinde ne yapardı? diye sordular. O da şu cevabı verdi: “Ailesinin hizmetinde bulunurdu. Namaz vakti gelince de namaza giderdi.”

Buhâri, Ezân 44, Nefekât 8, Edeb 40.

Resûlullah Efendimiz evde kendi elbiselerini temizler, koyunlarını saçar, söküğünü diker, yırtığını yamar, pabucunu tamir eder, evi süpürür, devesini bağlayıp yemini verir, hizmetçi ile beraber yemek yer, onunla hamur yoğurur, çarşıdan aldıklarını kendisi taşırdı. Bizim onlar gibi olamayışımız, yetişme kusurumuzdan gelmektedir. Bize göre ev işlerinde erkeğin kadına yardım etmesi, erkeklige yakışmaz. Ev işlerinde kadına yardım etmek erkeğe bir şey kaybettirmediği gibi, aralarındaki sevgi ve yakınlığı daha da artırır. Hayatı müminlere en güzel örnek olan Resûlullah Efendimizi, ev işlerinde ailesine yardım etme konusunda da örnek almalıyız. Ailesine yardım etmeyi kılıbıklık sayan anlayış, müminleri dine ve sünnete aykırı davranmaya zorlamaktadır. Öte yandan ailesine yardım etmekten zevk alan Resûlullah Efendimizin ezan okunur okunmaz kalkıp mescide gitmesi, ashabına namaz kıldırması, ev işlerini yapacağı diye Allah’a karşı görevlerini hiçbir zaman ihmâl etmediğini göstermektedir.

EFENDİMİZİN BİR GÜNÜ

Asr-1 Saadet ve sonraki dönemlerde günler daha çok cami etrafında ve namaz merkezli geçtiğinden Efendimizin bir gününü namazları eksene alarak şöyle özetleyebiliriz:

Efendimiz (s.a) sabah ezanından sonra odasında sünneti kılar ve farzı kıldırarak üzere mescide çıkardı. Namazdan sonra güneş belli bir yüksekliğe çıkıncaya kadar önce tesbihatını ve o vakte ait mutat evradını yapar, sonra yüzünü ashabına dönerek bağdaş kurar ve onlarla sohbet ederdi. Bu sohbetler sırasında gündelik konulardan tarihi hatıralara, rüya tabirlerinden imana, insana hizmet konularına değinir, sorulara cevap vermeye ve sıkıntısı olanların sıkıntısını gidermeye çalışırdı. Kuşluk namazı kılındıktan sonra bir yere gidilmeyecekse eve döner ve evde yiyecek bir şey olup olmadığını sorardı. Şayet yiyecek bir şey varsa kahvaltı yapar; yoksa “öyle ise oruçluyum” der o günü oruçlu geçirirdi.

Hız. Peygamber gece ibadetlerine destek olması için öğleden önce bir süre dinlenir daha sonra öğle namazı kıldırırdı. Kaynaklarımızda düzenli bir öğle yemeğinden söz edilmemektedir. Daha sonra Hız. Peygamber zaman zaman ashabına ziyaretlerde bulunur, gündelik meşgalelerini deruhte eder, kamuyu ilgilendiren işlere bakar, nazil olan ayetleri vahiy kâtiplerine yazdırır ve gelen misafirler, elçi ve heyetlerle ilgilenirdi.

Efendimiz ikinci namazına ayrı bir değer verir ve bu vakit, mümini koruma-kollama ile görevli gece ve gündüz meleklerinin nöbet devir anlarından biri olduğu için, namaz sonrası tesbihat daha uzun tutulurdu. Efendimiz her ikinci namazından sonra hanımlarını dolaşır, onların hal ve hatırlarını sorar, ihtiyaçlarını tespit ederdi.

Çoğu zaman güneşin batmasından önce akşam namazını beklemeye başlar, ezan okunur okunmaz hemen Yüce Divan'a dururdu. Farz namazdan sonra Evvabin adıyla bilinen 2-6 rekât namaz kılar ve bunu tavsiye ederdi. Akşam namazından sonra o gün hangi hanımının yanında kalacaksa diğer ev halkı oraya toplanır ve aile sohbeti başlardı. Hız. Peygamber'in aile yuvası, hem sağlığında hem de vefatından sonra ilmî faaliyetlerin hiç duraksamadan devam ettiği bir ortam olmuştur. Hız. Peygamber ashabına yatsı namazını kıldırdıktan sonra önemli bir durum olmazsa, kimseyle konuşmadan dinlenmeye çekilirdi. Uyumaya geçmeden önce dua ederdi

Efendimiz (a.s) günün son dilimi olan gecelerini de engin bir ibadetle geçirmekteydi. Detayları kaynaklarda uzun uzun anlatılan gece ibadeti hakkında Hız. Aişe'nin aktardığı üzere ayakları şişene kadar namaz kıldığını söylemekle yetiniyoruz. Teheccüd namazından sonra bir süre dinlenir ve müezzinin nidasıyla sabah namazına kalkardı.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

إِنَّ الْمُبَدِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

“Savurganlar şeytanların dostlarıdır. Şeytan da rabbine karşı çok nankördür.”

İsra 17/27.

Bu ayette geçen “Savurganlar şeytanların dostlarıdır” ifadesi, “Kötü iş yapmak bakımından onlarla şeytanlar arasında bir benzerlik gerçekleşir” şeklinde açıklanmıştır (Râzî, XX, 193). Râzî’ye göre ayet metninde şeytanın niteliği olarak geçen “kefûr”dan maksat, şeytanın varlığını isyana adaması, yeryüzünde bozgunculuk yapıp insanları yoldan sapırtmasıdır. Bunun gibi Allah’ın kendisine mal ve mevki nasip ettiği kimse bunu Allah rızasına aykırı yollarda kullanırsa o da şeytanın niteliği olan kefûr sıfatıyla nitelendirilir (XX, 194).

HADİS-İ ŞERİF MEALİ

إِذَا سَقَطَتْ لُقْمَةٌ أَحَدِكُمْ فَلْيَمِطْ عَنْهَا الْأَذَى
وَلْيَأْكُلْهَا، وَلَا يَدْعُهَا لِلشَّيْطَانِ

“Herhangi birinizin lokması yere düştüğü zaman, bulaşan şeyi temizleyip lokmayı yesin. Onu şeytana bırakmasın.”

Müslim, Eşribe 136.

Peygamber (a.s)’in lokmayı şeytana bırakmamak sözünü şöyle anlayabiliriz: Yere düşen lokmayı yemeyip atmak bir israftır. Şeytanın istediği de insanı israfa yönlendirmektir. “Saçıp savuranlar şeytanların dostlarıdır” (İsra Suresi 17/27) ayet-i kerimesi de bu gerçeğe işaret etmektedir. Düşen lokmayı yememenin bir diğer sebebi de kibirdir. En büyük mütekebbirin şeytan olduğu unutulmamalıdır. Düşen lokmayı kibirlenip değerlendirmemek, bir manada şeytana benzemek ve onun keyfince hareket etmek olur. Cenâb-ı Hakk’ın imkân ve servet vererek insanı refaha kavuşturması, onu hiçbir zaman şımartmamalı, tevazudan uzaklaştırmamalıdır.

İSTİAZE

Nas suresinde Rabbimiz bize şu duayı öğretiyor: “*De ki: “Cinlerden ve insanlardan; insanların kalplerine vesvese veren sinsi vesvesecinin kötülüğünden, insanların Rabbine, insanların Melik'ine, insanların İlahına sığınırım.”* (Nas, 114/1-6)

Müslüman olarak her daim Rabbimize sığınırız. Niyazımız O'nadır. İhtiyacımız olan her şeyi O'ndan ister ve O'ndan bekleriz. O'na sığınırız her hal u kârda. Suçumuz varsa rahmetine, şaşırduğumuzda hidayetine, kusurumuz varsa affına sığınıyoruz. Derdimizden O'nun vereceği dermana sığınıyoruz. Her türlü tehlike ve kötülükten muhafazasına sığınıyoruz. İçimize vesvese veren, maneviyatımızı tehdit eden, zihin karışıklığından O'na sığınıyoruz. İç dünyamızı fesada uğratacak her türlü fikir ve düşünceden O'na sığınıyoruz. Güç yetiremediğimiz, hâkim olamadığımız duygulardan insanların yaratıcısı, sahibi, hükmedeni olan Allah'a sığınıyoruz. Kulluğumuzun samimiyetine zarar gelmemesi için şeytanın şerrinden O'na sığınıyoruz. Bizim aciz kaldığımız yerde Aziz olan Mevlâ'mıza sığınıyoruz. O yarattığı andan itibaren bizi hiçbir zaman yalnız ve korumasız bırakmadı. Hep korudu yol gösterdi. Yol göstericilerini gönderdi. Hayat bahşeden emirleri ile küfürden, isyandan korudu. İman nimeti ile zihnimizi ve kalbimizi batıl düşüncelerden arındıracak yolları gösterdi ve bizi karanlıklardan kurtardı.

“*Eğer şeytandan bir kışkırtma seni dürterse, hemen Allah'a sığın. Şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir*” (Araf, 7/200) mesajı ile sığınma kapısının devamlı açık olduğunu haber verir Rabbimiz.

Rabbimiz, ibadet ederken bile şeytanın şerrinden O'nun kudretine sığınmamızı ister. Nahl suresinde: “*Kur'an okuduğun zaman, kovulmuş şeytandan Allah'a sığın*” (Nahl, 16/98) buyruluyor.

Kehanet, büyü, sihirbazlık tarih boyunca insanın inancına ve hayatına hep muşallat olmuştur. Vahyin aydınlığından nasibi olmayanlar, açıklamakta zorluk çektiği tabiat olaylarını bu yollarla izah etmeye çalışmış, gerçekte alakası olmayan sebeplere bağlamıştır. Bu zihin yapısı bugün dahi devam etmektedir. Batıl inançlar bugün de inancın önünde ciddi bir tehlike olarak durmaktadır. Bugün de insanlar büyü ve sihir adı altında aldatılmakta ve istismar edilmektedir. Oysa yapılması gereken insanın karşılaştığı sorunu çözmek için aklını kullanması, gayret göstermesi, çaba sarf etmesi ve tedbir alıp Allah'ın takdirine sığınmasıdır.

Felak ve Nas surelerini çoğumuz namaz duası olarak ezberler ve okuruz ama yine de bize büyü yapıldı, kaderimiz, kismetimiz bağlandı diye üfürükçülerin kapısında bekleyenlerimiz, ağaçlara, taşlara türbelere ip bağlayanlarımız hiç de az değil. Oysa Rabbimiz, kul kapısında medet umma zavallılığından duaya davet ederek bizi kurtarıyor. Allah'a sığınmak müminin onurudur, basiretidir, sağlam inancıdır.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا

“Rahmanın has kulları yeryüzünde vakarla yürüyen, cahiller onlara laf attığı zaman, “Selam” deyip geçen kullardır.”

Furkan 25/63.

Bu ayette geçen “*ibâdü’r-rahman*” tamlaması “*rahmanın has kulları*” demektir. O kullar yeryüzünde vakar ve tevazu ile gezerler, gurur ve kibirden uzak dururlar, büyüklemezler. Ayette geçen hevî kelimesi, tefsirlerde genellikle “*sekînet, vakar, rıfk (yumuşaklık), tevazu*” ve bu anlamların hepsini içeren hilm kavramıyla açıklanmış; bunun, Kur’an’ın sık sık atıfta bulunduğu, Cahiliye Arabı’nın temel karakteri olan “*kibirli, gururlu, zorba*” anlamındaki müstebkir kelimesinin zıddı olduğu belirtilmiştir (*bk. Taberî, XIX, 33; Zemahşerî, III, 103*). Ayette müminlerin, kendilerine sözlü sataşmada bulunanlara, “*Selam*” diyerek, yani esenlik dileğiyle karşılık verdikleri bildirilmekte; bu suretle bir bakıma putperest Araplar’ın ortak zihniyetini ifade eden Cahiliye ile müminlerin ortak zihniyetini ifade eden İslam’ın karşıt kavramlar olduğu ima edilmektedir. Buna göre sözlü sataşmalarla sergilenen alaycı ve küçümseyici tavırlar, Cahiliye zihniyetinin kendini beğenmişlik, küstahlık, hoyratlık, saldırganlık gibi tutumlardan oluşan barbarlık ahlakını; müslümanların bu sataşmalarla selamla karşılık vermeleri de onların barışçı ilkelere dayalı uygarlık ahlakını göstermektedir.

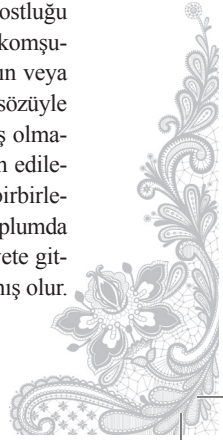
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

لَوْ دُعِيتُ إِلَى كُرَاعٍ لَأَجَبْتُ، وَلَوْ أُهْدِيَ إِلَيَّ كُرَاعٌ لَقَبِلْتُ

“Eğer paça yemeğe davet edilsem derhal giderim. Şayet bana paça hediye edilse, hemen kabul ederim.”

Buhârî, Hibe 2, Nikah 73; Müslim, Nikah 104.

Paça, Arapların değer vermediği bir yemektir. Peygamber (a.s) eşsiz tevazuunun parladığı bu sıcak ve samimi sözleriyle, dostça geçinmenin önemine işaret etmektedir. Şu fânî dünyada en değerli ve Allah katında en makbul iş, insanlarla iyi geçinmek olduğu için iyi münasebetleri geliştirecek, dostlukları pekiştirecek davranışlara önem vermelidir. Dostluğu hazırlayan ve pekiştiren şeylerden biri de hediyeleşmektir. Bir arkadaşımızın veya komşumuzun bize hediye ettiği şeyi beğenmeyebiliriz. Fakat burada önemli olan, arkadaşın veya komşunun bizi hatırlaması ve ikrama değer bulmasıdır. “Çam sakızı çoban armağanı” sözüyle de ifade edildiği gibi, verilen şeyin değerine veya değersizliğine değil, bize verilmiş olmasına bakmak gerekir. Hadisimizde işaret buyurulan bir husus da, kendisine ne ikram edileceğine bakmadan davete gitmektir. Sosyal münasebetlerin gelişmesinde, insanların birbirleriyle kaynaşmasında davetin ve davete gitmenin önemli yeri vardır. Zengin, âlim ve toplumda önemli yeri olan bir kişi, fakirin davetine katılmakla hem onu sevindirmiş, hem davete gitmemeyi kendine telkin eden gururlu nefsinin yenmiş, hem de Allah’ın rızasını kazanmış olur.

DAVETE İCABET VE HEDİYELEŞME

Efendimizin sünnetinde din kardeşini ziyaret etmenin ve hediyeleşmenin teşvik edildiğini biliyoruz. Şimdi bu konuda dikkat etmemiz istenen detayları sıralayalım:

1- Ziyaret her hangi bir çıkar v.s düşünülmeden, sadece Allah rızası için yapılmalıdır. Efendimiz bu konuda şöyle bir müjde verir: “*Bir Müslüman, din kardeşini ziyaret ettiğinde, dönünceye kadar cennet bahçesi içindedir.*” (Müslim, Birr 41; Tirmizi, Cenaiz 2)

2- Ziyaret etme konusunda üzerimizde hakkı olanlara ve İslam’a hizmeti geçenlere öncelik verilmelidir. Sahabe sırf birbirini ziyaret için yüzlerce kilometre yol gitmekten çekinmemiştir.

3- Ziyaretimize gelenlere mutlaka bir şey ikram etmek Efendimizin sünnetidir. İhtiyaçları sorulmalı ve mümkünse karşılanmaya çalışılmalıdır. Efendimiz kendisini ziyarete gelenleri özel olarak ağırlar, ihtiyaçlarını görür, ziyaretlerinden dolayı onlara iltifat ederdi.

4- Ziyaretlerin çok sık olmayıp, insanların usandırılmaması da bir peygamber sünnetidir.

5- Müslümanın davetine icabet etmek onun bizim üzerimizdeki haklarından biridir.

6- Efendimiz insanlar arasındaki ilişkileri kuvvetlendirmek, kalplerde sevgi ve muhabbeti artırmak ve imanı pekiştirmek için hediyeleşmeyi teşvik etmiştir.

7- Alınan ya da verilen hediye küçümsenmez; ne olursa olsun, kabul edilir ve mümkün olduğunca hediye ile mukabelede bulunulur.

8- Sevdiğimiz birinden bir hatıra almak için hediye istenebilir. Sahabeler zaman zaman Efendimizden bu anlamda hediye istemişlerdir.

9- Hediye vermede yakın olandan başlamak üzere komşuların önceliği vardır.

10- Ehl-i kitap olan gayrı Müslimlerden hediye kabul edilir ve kendilerine hediye verilir.

11- Bize verilen bir hediyeyi kullanmayacaksak başkasına hediye etmemizde bir sakınca yoktur. Efendimiz ve ashabı böyle yapmışlardır.

12- Özellikle çocuklara hediye verilirken adaletle riayet etmeli, ayırım yapılmamalıdır.

13- Bir başkası hakkında kalem oynatan bir mevkide görev yapan kişi bu görevle muhatap olan kişilerden hediye alamaz. Bu hediye değil, rüşvettir.

14- Verilen hediye geri istenmez.

15- Ziyaret ve hediyeleşme karşılık beklenmeden yapılmalıdır. Zira Efendimiz gelmeye gitmeyi, vermeyene vermeyi tavsiye etmiştir.

AYET-İ KERİME VE MEAL

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ
وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

“De ki: “Ey mülk ve saltanatın gerçek sahibi olan Allahım! Mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden çekip alırsın. Dilediğini yüceltirsin, dilediğini de alçaltırsın. Her türlü hayır/iyilik senin elindedir. Hiç kuşku yok sen her şeye kadırsın.”

Al-i İmran 3/26.

Ayette geçen mülk kelimesi tefsirlerde: “Peygamberlik, kudret, yönetime gücü, zafer, egemenlik, ilim, servet, itibar, akıl, sağlık gibi her türlü maddi ve manevi imkân” şeklinde açıklanmıştır. Zemahşerî, Allah’a nispet edilen birinci mülk kelimesinin genel ve kapsamlı, diğer iki mülk kelimesinin ise özel ve bütünün parçaları mesabesinde olduğunu belirtir (I, 182). Mülkü “peygamberlik” olarak anlayan müfessirler, “mülkün geri alınması” ifadesine şu açıklamayı getirirler: Yahudiler son peygambere geleceğini biliyorlardı. Peygamberlerin canlarına kıymaları ve ilahî kitabı tahrif etmeleri sebebiyle, Yüce Allah İsrailoğullarını bu yolla onurlandırmaya son verdi. Bundan dolayı Yahudiler Hz. Muhammed’e cephe aldılar ve putperestlerle iş birliği yaptılar. Mülkü peygamberlik dışındaki anlamlara göre, yani “kudret, yönetime gücü, zafer, egemenlik, vb. her türlü maddi ve manevi imkân” şeklinde anlayan müfessirler ise, Yüce Allah’ın bunları “dilediğine” vermesi ve “dilediğinden” alması ifadesinden hareketle ilahî irade karşısında kulun iradesinin etkisi ve değeri konusunu ele alırlar (*Râzî, VIII, 6-7*). Ayet ayrıca, insanlara verilmiş tüm dünyevi nimetlerin bir gün zeval bulacağını hatırlatmaktadır.

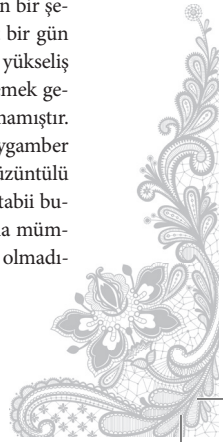
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَاقَةٌ تُسَمَّى الْعُضْبَاءَ، لَا تُسْبِقُ أَوْ لَا تَكَادُ تُسْبِقُ
فَجَاءَ أَعْرَابِيٌّ عَلَى فَعْوَدٍ فَسَبَقَهَا، فَشَقَّ ذَلِكَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ حَتَّى عَرَفَهُ فَقَالَ:
حَقٌّ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يَرْتَفِعَ شَيْءٌ مِنَ الدُّنْيَا إِلَّا وَضَعَهُ.

Resûlullah’ın devesi Adbâ, yarışta birinciliği başkasına vermezdi yahut yarışı başkasına kolay kolay bırakmazdı. Bir gün binek devesine binmiş bir bedevi geldi ve yarışta onu geçti. Bu durum Müslümanlara pek ağır geldi. Bu hali fark eden Peygamber (a.s) şöyle buyurdu: “Dünyada yükselen bir şeyi alçaltmak, Allah’ın değişmez kanunudur.”

Buhârî, Cihâd 59, Rikak 38.

Peygamber Efendimiz bu Hadis-i Şerifte bize ilahî sırlardan birini haber vermekte, yükselen bir şeyin her zaman öyle kalmayacağını, vadesi dolunca irtifa kaybetmeye başlayacağını ve nihayet bir gün düşeceğini bildirmektedir. Resûlullah Efendimiz bu ilahî kanunu bildiği için dünya hayatında yükseliş ve düşüşlerin vazgeçilmez olduğunu ashabına öğretmiş, Adbâ’nın yarışı kaybetmesine üzülmemek gerektiğini onlara telkin etmiş, kendisi de devesinin yarışı kaybetmesini bir gurur meselesi yapmamıştır. Resûlullah Efendimizin diğer insanlar gibi deve yarışması bazılarına garip gelebilir. Bir peygamber böyle basit işlerle uğraşır mı, diye düşünenler olabilir. Fakat onun her zaman hayatın içinde, üzüntülü ve sevinçli günlerinde daima sahâbelerinin yanında olduğunu bilenler, deve yarışmasını da tabii bulurlar. Zira insanlara dünya ile ilgili bir şeyler öğretmek, onlarla birlikte hayatın içinde olmakla mümkündür. Yapılan bir hatayı düzeltmek, iyi bir davranışı takdir etmek, bir işi yapmanın sakıncalı olmadığını söylemek insanlarla bir arada yaşamakla mümkündür.

Dini Bilgiler

DOST VE ARKADAŞ SEÇİMİ

Hayatımızın serencamı içerisinde çeşitli zamanlarda dostlarımız/arkadaşlarımız olmuştur. Kimisi ile arkadaşlık bağımız devam eder kimileri ile bağımız sona ermiştir. Kimilerinden memnunuz; iyi ki arkadaş olmuşuz deriz hamd ederiz; kimileri içinse keşke hiç karşılaşmasaydık diye pişmanlık duyarız.

Dünya hayatına ilk adım attığımızda Rabbimiz bizi merhametli iki dosta/anne-babamıza emanet eder. Gençlik çağımızda arkadaş çevremizi kendimiz seçeriz. Öğrencilik yıllarımızda okul arkadaşı, vatani görevimiz yaparken asker arkadaşı, işe başlarken görev ve iş arkadaşı, evlenirken hayat arkadaşımız, hacca ve umreye giderken hac arkadaşımız, yaşlandığımızda ise ahiret arkadaşımız olur. Hayattaki başarımızda da, başarısızlığımızda da, ahlaki yapımızda da dostlarımızın arkadaşlarımızın etkisi vardır.

Kötü alışkanlıkların kıskacında hayatları perişan olanların sebebi kötü arkadaş, kötü çevredir. Uyuşturucu bağımlılığı da yine arkadaşlık tuzağıyla gerçekleşir. Peygamberimiz (a.s) arkadaşlık hakkında şu uyarıda bulunur: *“İyi arkadaşla kötü arkadaş misk taşıyan ile körük üfüren kimse gibidir. Misk taşıyan ya sana onu ikram eder yahut sen ondan (misk) satın alırsın ya da ondan güzel bir koku duyarsın. Körük üfüren kimse ise ya elbiseni yakar ya da ondan kötü bir koku duyarsın”* (Müslim, ‘Birr’ 146) Atalarımız ne güzel söylemişler: “Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan.”

Bu konunun önemine binaen Rabbimiz şöyle buyuruyor: *“Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin. Kim bunu yaparsa, artık onun Allah nezdinde hiçbir değeri yoktur. Ancak kâfirlerden gelebilecek bir tehlikeden sakınmanız başkadır. Allah, kendisine karşı (gelmekten) sizi sakındırıyor. Dönüş yalnız Allah’dır.”* (Âli İmran, 3/28)

Efendimiz (a.s) bir hadis-i şerifte arkadaş tercihinde hassas davranmamız konusunda bizi şöyle ikaz eder: *“Kişi dostunun dini üzeredir. Bu yüzden her biriniz, kiminle dostluk ettiğine dikkat etsin”* (Tirmizi, ‘Zühd’ 45). Bir başka hadis-i şerifte ise, *“Sadece müminle arkadaş ol. Yemeğini de ancak takva sahibi olan yesin”* (Tirmizi, ‘Zühd’ 65) demiştir. Çünkü Yüce Yaratana karşı sorumluluğunun bilincinde olmayan kimsenin dostluğundan fayda gelmez. Yanlış arkadaş tercihi, dünyada perişanlık ahirette ise pişmanlıktır. Ayet-i kerimede arkadaş kurbanı olup kulluk görevini yerine getirmeyenlerin şöyle feryat ettikleri beyan ediliyor: *“O gün, zalim kimse (pişmanlıktan) ellerini ısırtıp şöyle der: Keşke o peygamberle birlikte bir yol tutsaydım! Yazık bana! Keşke falancayı (batıl yolcusunu) dost edinmeseydim! Çünkü zikir (Kur’an) bana gelmişken o, hakikaten beni ondan saptırdı. Şeytan insanı (uçuruma sürükleyip sonra) yüzüstü bırakıp rezil rüsvay eder.”* (Furkan, 25/27-29)

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ

“Gurura kapılarak insanlara burun kıvrırma, ortalıkta çalım satarak yürüme; unutma ki Allah gurura kapılıp kendini beğenen hiç kimseyi sevmez.”

Lokman 31/18.

Lokman Hakîm’in oğluna yönelttiği öğütler Allah’ın ona verdiği hikmetin meyveleridir. Bu öğütler uyulması gereken ve kaçınılması gerekenler olmak üzere iki kısımdır. Bu ayette kaçınılması gereken olumsuz davranışlardan örnekler verilmektedir. Bu örneklerin, özellikle kendini beğenmiş, başka insanları aşağılayıcı tutumlardan seçilmiş olması ve bu davranışları sergileyenlerin Allah sevgisinden mahrum kalacakları uyarısında bulunulması, Kur’an’ın insan onuruna verdiği değeri yansıtmaya bakımından özellikle dikkat çekicidir.

HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبَرٍ

“Kalbinde zerre kadar kibir olan kimse cennete giremez.”

Müslim, İman 147.

Kibir, büyüklenmek, Allah’a boyun eğmemek demektir. Büyüklük Allah’a mahsustur. İnsanın kibirlenmesi, Allah’a ait bir özelliğin kendinde de bulunduğunu iddia etmesi demek olur ki, işte bu haddini bilmemektir. Hadisimizde, kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremeyeceği belirtilmektedir. Kibirli bir insan ya bu hastalığı tamamen yok olana kadar cezasını çekecek ve imanı sayesinde cennete girecek veya her şeye gücü yeten Yüce Rabbimiz o haddini bilmez şımarık kulunun günahını affedecek, gönlündeki kibri çıkarıp atacak ve onu tertemiz ve saf bir gönülle cennetine koyacaktır.

KİBİR

Gazâli Kimyayı Saadet isimli eserinde “kibir ve ucbün ilacı” diye bir bahis açar ve der ki: Kibir ve bencillik aslında Hak Teâlâ’ya düşmanlıktır. Çünkü büyüklük ve azamet ancak Allah’a mahsustur. Nitekim Allah Teâlâ “*Allah her kibirli zorbanın kalbini işte böyle mühürler.*” buyurmuştur (Mümin 40/35). Ve yine Cenâb-ı Hak İbrahim Suresi 15. ayette her inatçı zorbanın hüsrana uğrayacağını haber vermiştir. Peygamber (a.s) da kalbinde zerre kadar kibir olanın cennete giremeyeceğini söylemiş ve kibirlilerin kıyamet günü karınca kadar diriltileceklerini, böylece Hak katındaki horluklarından ötürü halkın ayakları altında ezileceklerini bildirmiştir. Elbisesini kibirle sürüyen ve gururla salınarak yürüyen kişiden Allah’ın hoşlanmayacağını, bu şekilde mağrur olan birini yere batırdığını ve kıyamete kadar da batmaya devam edeceğini söylemiştir. Selmanı Fârisî de kalbinde kibir olanın ibadetlerinden bir fayda elde edemeyeceğini söylemiştir.

Ârifler birbirlerini kibir konusunda bilhassa uyarılmışlardır. Onlardan biri bir gün şöhret sahibi birini muhteşem bir kaftanla salınarak gezerken görür. Ona “Ey kul! Hak Teâlâ böyle yürümeyi sevmez.” der. O da ârife kendisinin kim olduğunu bilip bilmediğini sorar. Ârif “Bilirim” der. “Önceleri pis bir su (meni) idin. Sonunda bir murdar leş olacaksın. Bu iki halin arasında bir pislik hamalısın.”

Gazâli sözün bu noktasında bugünkü çağdaş psikolojinin büyük bir keşif gibi anlattığı bir tahlil yapar ve insanın iç dünyasındaki duyguların ancak davranışlar yoluyla bilinebileceğini hatırlatarak “Kibir her ne kadar bâtında ise de onun eseri zâhirde ortaya çıkar.” der. İç dünyasında kibir yeli esmeye başlayan insan başkalarını aşağı görmeye başlar, herkes gözüne kendi hizmetçisi gibi görünür. Gelmede, gitmede, oturmada hep önde olmak ister. Her hususta hürmet bekler. Öyle bir hale gelir ki artık hiç kimseden nasihat kabul etmez, insanlara bir sürüymüş gibi bakar. Bir kişi kendisine saygı göstermeyecek olsa, ona karşı kin tutar. Eşsiz, benzersiz olma arzusu insanı kibrin en derin çukurlarına kadar yuvarlar.

Âşık Beşe bu durumu bir dörtlükte özetlemiştir:

*Kendüzin eksik gören oldu ulu
Ulular gönünde ol tuttu makam
Her ki ol kendüzini gördü ulu
Akıbet oldur olan işte ölü*

AYET-İ KERİME VE MEALİ

إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا

“Şübhe yok ki Allah, kendini beğenen, çok övünen/kibirlenen kimseleri sevmez.”

Nisa 4/36.

İnsana verilen bütün nimetler imtihan gereğidir. İnsanın denenmesi, nimetin kendisinden mi, yoksa Rabbinden mi olduğunu idrak etmesi ve bu vesile ile nimeti verene şükretmesi istenmektedir. Tüm nimetlerin sahibi olan Cenâb-ı Hak şöyle buyurmaktadır: *“O, hanginizin daha güzel amel yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratandır. O, mutlak güç sahibidir, çok bağışlayandır.”* (Mülk 67/2)

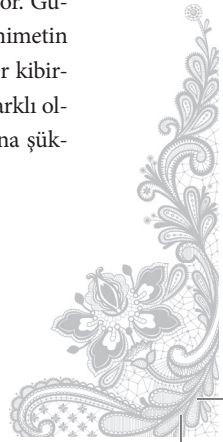
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

قَالَ رَجُلٌ: إِنَّ الرَّجُلَ يُحِبُّ أَنْ يَكُونَ ثَوْبُهُ حَسَنًا وَنَعْلُهُ حَسَنَةً، قَالَ: إِنَّ اللَّهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الْجَمَالَ، الْكِبْرُ بَطْرُ الْحَقِّ، وَعَمَطُ النَّاسِ.

Sahabinin biri: “İnsan elbise ve ayakkabısının güzel olmasını arzu eder (bu kibir midir)” diye sordu: Resûlullah (a.s) şöyle buyurdu: “Allah güzeldir; güzeli sever. Kibir ise hakkı kabul etmemek ve insanları küçümsemektir.”

Müslim, İman 147.

Hadisimizden güzel elbise ve ayakkabı giymenin kibirle ilgili olmadığını öğrenmekteyiz. İyi giyinmenin kibir duygusundan kaynaklanıp kaynaklanmadığını öğrenmek isteyen sahâbeye, Resûl-i Ekrem Efendimiz, bunun kibirle ilgisi bulunmadığını haber veriyor. Güzel Rabbimizin her güzel şeyi sevdiğini bildiriyor. Allah Teâlâ'nın, kuluna verdiği nimetin izlerini onun üzerinde görmekten memnun kalacağını söylüyor. Giyilen güzel şeyler kibirleşmeye, gururlanmaya yol açarsa, yine hedeften sapılmış olur. İnsan kibirleşmek, farklı olduğunu hissettirmek, çalmlı çalmlı yürümek için değil, Cenâb-ı Hakk'ın lütuflarına şükretmek için güzel giyinmelidir.

MÜMİN GÜVENİLİRDİR

Emin bir yolla bize ulaşan bu dinin mensupları olarak, emin yani güvenilir olmak öncelikli özelliğimiz olmalıdır. Sözlerimizde, sözleşmelerimizde, davranışlarımızda, üretimimizde, beşeri münasebetlerimizde, işlerimizde, görevlerimizde güvenilir olma sorumluluğumuzu yerine getirmek zorundayız. Emin olarak gönüllerde taht kuran kişi, mümin olarak inancını ve dinini anlatabilir, düşüncelerini paylaşabilir. Topluma karşı güvenini kaybedenlerin dünyada kıymeti, öbür dünyada mükâfatı olmaz. Peygamberimiz (a.s) bu hususta bizi şöyle uyarıyor: *“Komşusu kötülüğünden emin olmayan kimse, cennete giremez.”* (Müslim, ‘İman’ 73)

Birlikte ve huzur içinde yaşamının en önemli şartı karşılıklı güven duygusudur. Aksini düşünmek mümkün mü? Komşu komşudan emin değilse, eşler, aile fertleri, kardeşler, akrabalar, işçi-işveren, amir-memur birbirlerine güvenmiyorlarsa hayat nasıl devam edebilir? Güven duygusu, insanca yaşamının gereğidir. Bir arada yaşamının harcıdır. Karşılıklı güven varsa aynı inanca sahip olmayanlar bile bir arada yaşayabilir, aynı inanca sahip olsalar bile, birbirlerine güven duymayanlar, bir arada huzurlu yaşayamazlar. Bir cemiyetin fertleri huzur içinde birlikte yaşamayı başaramamışsa ne sahip oldukları inancın hazzını duyarlar ne de mensup oldukları dinin güzelliği ve huzuru hayatlarına yansır. Bu durumun hassasiyetini Peygamberimiz (a.s) şöyle ifade buyurur: *“Emanete riayet etmeyenin imanı yoktur. Ahdine vefa göstermeyenin ise dini yoktur.”* (Müsned, III/134)

Güvenilir olmanın zıddı ihanettir. İhanet sıfatı ise imana yakışmaz. Yüce Rabbimiz: *“Ey iman edenler! Allah’a ve Peygamber’e hainlik etmeyin. Bile bile kendi (aramızdaki) emanetlerinize de hainlik etmeyin”* (Enfal, 8/27) beyanı ile bizi uyarır. Biz iman ile birlikte yüksek insani erdemleri de emanet aldık. Dürüst olmayı, doğru olmayı, samimi olmayı, sadık olmayı emanet aldık. Bunlar Müslüman’ın ayrılmaz sıfatlarıdır. Bunların aksi tutum ve davranışlar, meşhur hadis-i şerifte de belirtildiği gibi münafıklık alametidir. (Mülim, ‘İman’ 107) Konuşunca yalan beyanda bulunana, söz verdiğinde sözünü tutmayana, kendisine emanet edilen bir şeye ihanet edene kim itibar eder? Kim böyle birisiyle dostluk kurmak ister? Kim böyle birisiyle hayatı paylaşmak ister? O halde iyi bir mümin olarak Rabbimize olan kulluğumuzda emin olmalıyız. Komşularımız, dostlarımız, ailemiz, akrabalarımız, içinde yaşadığımız toplum bizden emin olmalı.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ أَبْوَابُ
السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَمَلُ فِي سَمِّ الْخِيَاطِ
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ

“Şüphesiz ki ayetlerimizi yalanlayıp, ona karşı kibirlenenler yok mu, onlara gök kapıları açılmaz ve deve, iğne deliğine girinceye kadar (onlar) Cennete giremezler. İşte suçluları (kâfirleri) ise, böyle cezalandırırız.”

Araf 7/40.

Allah’ın ayetlerini yalan ve asılsız saymak suretiyle ulûhiyyet, tevhid, nübüvvet ve ahirete dair temel dinî öğretileri inkâr edenler için göğün kapıları açılmayacaktır. Fahreddin er-Râzî ayetin bu ifadesiyle ilgili muhtemel anlamları şu şekilde sıralamaktadır: 1- Onların amelleri, duaları ve itaat cinsinden diğer faaliyetleri kabul edilmez. 2- Gökler, müminlerin ruhlarına açılırken onların ruhlarına açılmaz. 3- Onların göğe yükselmelerine ve cennete girmelerine izin verilmez. 4- Onlara bereket ve hayır inmez. Devenin iğne deliğinden geçmesi nasıl imkânsız ise inkârcılara göğün kapılarının açılması ve cennete ulaşmaları da öylece imkânsızdır.

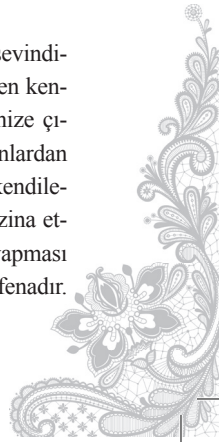
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: شَيْخُ زَانَ، وَمَلِكٌ كَذَّابٌ، وَعَائِلٌ مُسْتَكْبِرٌ

“Allah Teâlâ kıyamet gününde üç kişiyle konuşmaz, onları temize çıkarmaz, suratlarına bile bakmaz; üstelik onlar korkunç bir azaba uğrarlar. Bunlar; zina eden ihtiyar, yalan söyleyen hükümdar, kibirlenen fakirdir.”

Müslim, İman 172.

Allah Teâlâ’nın bu kimselerle konuşmaması: onlara gazap buyurması, onları sevindirecek bir şey söylememesi, onlardan memnun kaldığını göstermemesi veya gerçekten kendileriyle hiçbir şekilde konuşmaması gibi manalara gelmektedir. Bu kimseleri temize çıkarmaması: hayırlarını, ibadetlerini kabul etmemesi, günahlarını bağışlamaması, onlardan hoşnut olduğunu göstermemesi demektir. Cenâb-ı Hakk’ın onlara bakmaması ise, kendilerine rahmet ve merhamet etmeyeceği anlamına gelir. Zina çirkin bir iştir. İhtiyarın zina etmesi daha çirkindir. Yalan söylemek kötü bir fiildir. Bir devlet reisinin yalancılık yapması daha kötüdür. Kibir, kula yakışmayan fena bir duygudur. Fakirin kibirlenmesi daha fenadır.

KİBRİN ÇEŞİTLERİ VE İLACI

Bütün sevap ve günahların dereceleri olduğu gibi kibrin de büyüğü ve küçüğü vardır. Gazâli Kimyayı Saadet isimli eserinde bu dereceleri şöyle açıklar:

En büyük kibir Allah Teâlâya iman ve kulluk etmede gösterilen kibirdir. Bu İblis'in, Nemrud'un ve Firavun'un kibridir. Bir sonraki kibir, "Bizim gibi bir insana boyun eğmeyiz." diyerek peygamberlere ve Efendimize karşı gösterilen kibirdir. Onlar Allah'ın kimi peygamber göndermesi gerektiğine dahi karışmak istemişler ve önde gelen kişiler dururken Hz. Muhammed'in peygamber olmasını kabullenememişlerdir (Zuhruf 43/31).

Kibrin üçüncü derecesi diğer kullara karşı büyüklenmektir. Onlara tepeden bakmak ve tahkir etmektir. Gazâli her ne kadar bu kibrin derecesi önceki ikisinden daha aşağı ise de şu iki sebepten ötürü yine de büyük bir hata olduğunu söyler: Öncelikle ululuk Allah'ın sıfatıdır. Kul kendisini ulu bilirse Hak Teâlâ ile yücelik sıfatında kavgaya düşmüş olur. Bu durum padişahın tacını giyip tahtına oturan kölesinin durumuna benzer. İkinci olarak kibir, insanı başkalarından istifade edemez hale getirir. Kibirli insan hak sözleri kabul etmez. Nasihat dinlemez. İblis bu yüzden Allah'ın emrine karşı kendi görüşünü beğenmiş ve yoldan çıkmıştır.

Kibir hastalığının ilacına gelince Gazâli onun da ilim ve amelle ilgili olmak üzere iki çeşit olduğunu söyler. İlmî ilaç, kişinin kendisini ve Rabbini tanımasıdır. Bir insan Allah'ın sıfatlarını ve kendisinin gücünün neye yeteceğini tam olarak idrak ederse kibirlenmesinin ne kadar yersiz olduğunu anlar. Amelî ilaç ise tevazu ehlinin yolunu tutmaktır. İnsan bir yola girip, o yoldan gidenleri takip etmeye devam ederse bir müddet sonra onların ahlakını edinir. Bunun için başta Peygamber olmak üzere alçakgönüllü insanların hayatlarını öğrenmeli, çevresinde o insanları arayıp bulmalı ve onlar gibi olmaya gayret etmelidir.

Âşık Beşe'nin duasına amin diyerek bitirelim sözü:

*Her kim ol kendisini miskin göre
Durmadan Hak'tan âna rahmet ere*

AYET-İ KERİME VE MEALİ

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

“De ki: Ey nefislerine karşı haksızlık yapmakta aşırı giden kullarım! Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin. Allah bütün günahları bağışlar. Çünkü O, yarlıgayı ve bağışlayıcıdır.”

Zümer 39/53.

Ayette geçen israf kelimesi, insanın yaptığı herhangi bir işte haddini aşması demektir. Burada günaha aşırı giderek kendi nefislerine haksızlık edenlere hitap edilmektedir. Kul kusursuz olmaz. Bazılarının kusuru ise gerçekten büyük, çok büyük olabilir. Ama bir de Allah’ın rahmeti vardır. Her dinde söz konusu olmakla birlikte, Allah’ın rahmeti gerçek ifadesini dinimizde bulmuştur. Dünyada hiçbir din, bu ayetin verdiği teselli ve ümidi veremez. Çünkü ayet, Allah’ın engin rahmeti karşısında, işlenen bütün kusur ve günahların önemini kaybedeceğini ve her insanın o ilahî rahmetten istifade edebileceğini ifade buyurmaktadır. Bu sebeple Hz. Ali ve Abdullah İbni Ömer gibi bazı sahâbiler, Kur’an’da en ümit verici ayetin bu ayet olduğu görüşündedirler. Çünkü bu ayet iman üzere ölmüş bütün müminler için Allah’ın rahmet ve mağfiret kapılarının açık olduğunu müjdelemektedir.

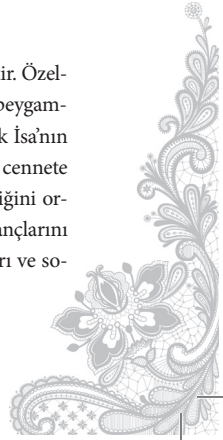
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

مَنْ شَهِدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ
وَرَسُولُهُ، وَأَنَّ عِيسَى عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ، وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَىٰ مَرْيَمَ وَرُوحٌ
مِّنْهُ، وَالْجَنَّةُ حَقٌّ، وَالنَّارُ حَقٌّ، أَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ عَلَىٰ مَا كَانَ مِنَ الْعَمَلِ.

“Kim, Allah’tan başka ilah yoktur; yalnız Allah vardır; şeriki yoktur; Muhammed, Allah’ın kulu ve Resûlüdür. İsa da Allah’ın kulu ve elçisi, Meryem’e bıraktığı kelimesi ve Allah tarafından (hayat verilen) bir ruhtur. Cennet, hakdır ve gerçektir, cehennem de hakdır ve gerçektir” diye şahadet ederse, Allah o kimseyi, ameli ne olursa olsun, cennete koyar.”

Buhârî, Enbiyâ 47; Müslim, İman 46.

Peygamber Efendimiz hadiste Ehl-i kitaptan farklı olan İslam inanç çerçevesini belirlemiştir. Özellikle Hz. İsa’yı (teslis akidesi gereği) Allah veya Allah’ın oğlu tanıyan Hristiyanlar ile Hz. İsa’nın peygamberliğini inkar ederek annesi Meryem’e zina suçlamasında bulunan Yahudilerden farklı olarak İsa’nın da Allah’ın kulu ve Resûlü olduğu belirtilmiştir. Hadiste yer alan Hz. İsa hakkındaki bu kayıt, cennete girebilmek için, İslam’ın belirlediği çerçevede sağlam bir tevhid inancına sahip olmak gerektiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, Hristiyanların ve Yahudilerin özellikle Hz. İsa hakkındaki inançlarını düzeltmeleri gerektiği, kendi inançları üzere kaldıkları süreçte, tevhide inanmış olamayacakları ve sonuç olarak da cennete giremeyecekleri anlatılmaktadır.

PEYGAMBERLERE İMAN

Rabbimiz, bizi dünya hayatında kendi halimize bırakmamış; vahiy göndererek ve peygamberlerini vazifelendirerek insanlığa rahmet elini uzatmıştır. Yüce Mevlâ'mızın peygamberleri beşeriyetin içinden seçip onları rehberlik yapması için görevlendirmesi insan nesli için ilahi bir iltifattır. Her toplum içinden mutlaka bir peygamber gönderilmesi de Rabbimizin onlara verdiği değeri ifade eder. Her birimiz peygamber gönderilen bir toplumun mensubuyuz. İlk insan, peygamberlikle şereflendirilmiştir. Gelen her peygamber müjdeleyici ve uyarıcı olarak gelmiş, hak ve hidayet yolunda irşad görevini ifa etmiştir. Bu hakikat Fatır suresinde şöyle beyan edilir: *"Biz seni müjdeleyici ve uyarıcı olarak hak ile gönderdik. Her millet için mutlaka bir uyarıcı (peygamber) bulunmuştur."* (Fatır, 35/24)

Bütün peygamberlerin vazifesi ilahi mesajı insanlara ulaştırmak, Allah'a imanı öğretmek, zihni yanlış inançlardan temizlemek, onları kötülüklerden uzak tutmak, erdemli hayatın yolunu göstermek, faydalı işlerin yapılmasında örnek olmak ve öncülük etmektir. Dünya mutluluğunun ve ahirette cennet nimetlerine kavuşmanın yegâne yolu peygamberlerin izinden gitmek, onları adım adım takip etmektir.

Peygamberimiz, (a.s) diğer peygamberlerden bahsederken genellikle kardeşim ifadesini kullanıyor ve onlara herkesten daha yakın olduğunu söylüyor. Biz de onun ümmeti olarak bütün peygamberlere iman ediyor, saygı hürmette onları herkesten evla görüyor, üstlenmiş oldukları vazifeyi hakkıyla yerine getirdiklerine iman ediyoruz. Kerim kitabımızın da ifade buyurduğu gibi onlar salih amellerin ve samimi imanın örneği, zirve insanlarıdır. Sosyal hayatı tanzim etmede bildirdikleri hükümler farklılık gösterse de hepsinin ortak hedefinin insanları huzur içinde yaşatmak olduğuna inancımız tamdır. Çünkü Rabbimiz şöyle emrediyor: *"Deyin ki: 'Biz Allah'a, bize indirilene (Kur'an'a), İbrahim, İsmail, İshak, Yakup ve Yakupoğullarına indirilene, Mûsâ ve İsa'ya verilen (Tevrat ve İncil) ile bütün diğer peygamberlere Rab'lerinden verilene iman ettik. Onlardan hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz ve biz ona teslim olmuş kimseleriz."* (Bakara, 2/136) Onların herhangi birisine inanamamak veya kutsiyetlerine yakışmayacak bir takım özelliklerle nitelemek, saygınlıklarıyla bağdaşmayan sözler sarf etmek insanı iman çizgisinden uzaklaştırır. Yüce kitabımız bu hassas noktada şu uyarıda bulunuyor: *"Şüphesiz, Allah'ı ve peygamberlerini inkâr edenler, Allah'a inanıp peygamberlerine inanmayarak ayrım yapmak isteyenler, "kimine inanırız, kimini inkâr ederiz" diyenler ve böylece bu ikisinin (imanla küfrün) arasında bir yol tutmak isteyenler var ya; işte onlar gerçekten kâfirlerdir. Biz de kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırlamışızdır."* (Nisa, 4/150, 151)

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمَّيِ
الْهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي
بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعَلَّمَ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي
نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ

“Allah ‘Ey Meryem oğlu İsa! İnsanlara sen mi ‘Allah’ın dışında beni ve annemi birer tanrı kabul edin’ dedin?” buyurduğu zaman o şu cevabı verir: ‘Hâşâ! Seni tenzih ederim. Hakkım olmayan şeyi söylemek bana yakışmaz. Hem ben söyleseydim şüphesiz sen onu bilirdin. Sen benim içimdekini bilirsin, ama ben senin zatında olanı bilmem. Gizlileri tam olarak bilen yalnız sensin.’

Maide 5/116.

Babasız dünyaya gelmiş olan Hz. İsa'nın annesi olması dolayısıyla Hz. Meryem'in gerek Hristiyanlık'ta gerekse İslamiyet'te özel bir yeri ve değeri vardır. Kendi adına bir sure bulunan ve değişik surelerde ismen anılan Hz. Meryem'in, öteki kadınlara üstün kılındığını yine Kur'an'da ifade edilmiştir (bk. Âl-i İmrân 3/42, 45-47). Hristiyanlıktaki tanrı inancı zamanla teslise sapsmış, Meryem ve Meryem oğlu İsa teslis inancının bir gereği olarak Hristiyanlarca tanrı olarak kabul edilmiştir. Kur'an, Hz. İsa'nın ahirette bu inancı reddedeceğini bildirmektedir (bk. Maide 5/117-119).

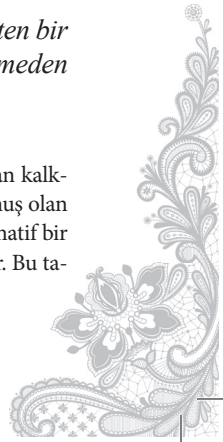
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ
الْأُمَّةِ يَهُودِيٍّ، وَلَا نَصْرَانِيٍّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ
بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ، إِلَّا كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ.

“Canımı yed-i kudretinde tutan Allah'a yemin ederim ki; eğer bu ümmetten bir Yahudi veya Hristiyan beni işitir de sonra benimle gönderilene iman etmeden ölürse mutlaka cehennemliklerden olur.”

Müslim, İman 240.

Hadis-i Şerif, Peygamberimizin gönderilmesi ile bütün dinlerin hükmünün ortadan kalktığına delildir. Dolayısıyla hangi din ya da inançta olursa olsun, Peygamberimiz'i duymuş olan herkesin ona iman edip, getirdiği Kur'an'ı kabul etmesi gerekir. Cennete girmenin alternatif bir yolu yoktur. Hadiste geçen ümmetten maksat cemaat ve topluluk anlamına gelmektedir. Bu tabir Peygamberimiz'i duyan herkese şamildir.

MÜSLÜMAN OLMADAN CENNETE GİRİLİR Mİ?

Kur'an'ın bildirdiğine göre İslamiyet'in yeryüzüne indirilişi ile birlikte diğer bütün inanç ve sistemler geçerliliğini yitirmiştir. Ayetlerde *"Allah nezdinde hak din İslam'dır. Kitap verilenler, kendilerine ilim geldikten sonra dır ki, aralarındaki kıskançlık yüzünden ayrılığa düştüler. Allah'ın ayetlerini inkâr edenler bilmelidirler ki Allah'ın hesabı çok çabuktur."* (Âli İmrân 3/19) ve *"Kim, İslam'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden (böyle bir din) asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır."* (Âli İmrân 3/85) buyrularak bu duruma işaret edilmektedir.

İslamiyete göre, bir kimsenin iman etmiş olması için; *"Allah'tan başka ilah olmadığını, Peygamber Efendimizin peygamberliğini ve getirdiği bütün esasların Allah'tan olduğunu"* kalben tasdik ve dille ikrar etmiş olması lâzım gelir. Allah'ın varlığını ve birliğini kabul etmeyen, Hz. Muhammed (s.a)'in son nebî ve Resûl olduğuna inanmayan kimse, mümin sayılamaz.

İslam âlimlerinin çoğunluğu; kâfir, münafık ve müşriklerin Cehennemde ebedi olarak kalacaklarında ittifak etmişlerdir. Kitap ehlinin inançlarına baktığında, açık bir şirk ve Peygamber Efendimizi inkâr görülür. *"Ehl-i kitap ve müşriklerden olan inkârcılar, içinde ebedi olarak kalacakları cehennem ateşindedirler. İşte halkın en şerlileri onlardır."* (Beyyine 98/6)

Müslümanlar, Hz. Musa ve Hz. İsa gibi, Allah'ın gönderdiği peygamberleri ve Tevrat, İncil gibi Allah'ın indirdiği kitapları, gerçek mahiyetleri ile kabul ederler. Ancak Peygamber Efendimize, O'nun getirdiği ilahi kitap olan Kur'an-ı Kerim'e, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayarak tam bir teslimiyet ve tevhit akidesiyle inanmadan Müslüman olunmaz. Müslüman olmayan kimsenin ise, cennete girme ihtimali yoktur. İyi ahlak sahibi olan insanların amellerini, Cenâb-ı Hak ilahi adaleti ile değerlendirecek, onları zulme uğratmayacak ama hak ettikleri azabı da kendilerine verecektir. O, merhametlilerin en merhametlisidir. Ama aynı zamanda intikam sahibi ve âdildir.

Akif'in dediği gibi:

*İmandır o cevher ki İlâhi ne büyüktür
İmansız olan pash yürek sinede yüküdür.*

AYET-İ KERİME VE MEALİ

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ أُوْتُوا
الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَمَنْ
يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

“Allah katında din kesinlikle İslam’dır. Kitap verilenler, ancak kendilerine ilim geldikten sonradır ki, aralarındaki hak tanımazlık yüzünden ayrılığa düştüler. Allah’ın ayetlerini inkâr edenler bilmelidirler ki Allah’ın hesabı çok çabuktur.”

Âl-i İmrân 19

Ayette geçen *din* ifadesi kişinin yaratılış amacına uygun bir hayat sürebilmesi ve bu amacı belirli bir disiplin içinde gerçekleştirebilmesi için kendisine yol gösteren kurallar bütününe ifade eder. Bir başka anlatımla İslami telakkiye göre din, akıl sahiplerini kendi istek ve iradeleriyle hayra ve mutluluğa yönlendiren bir kurum, beşerin kendi seçimine dayalı fiillerini düzenleyen ilahi bir kanundur (bk. Bakara 2 /132, 256). Bütün ilahi dinler Allah’ın birliği esasına dayandığı için, Hz. Muhammed’in tebliğ ettiği İslam dini ile diğer peygamberlerin getirdiği dinler temelde birleşirler. Allah’ın gönderdiği son peygamber Hz. Muhammed, son din İslam’dır.

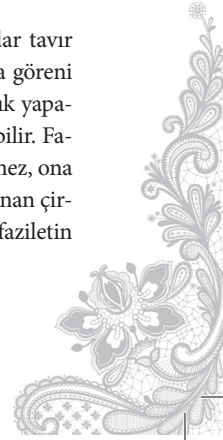
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا، وَكَانَ
يَقُولُ: إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا.

Resûlullah (a.s)’in sözlerinde ve hareketlerinde hiçbir çirkinlik bulunmadığı gibi, çirkin olan hiçbir şeye de özenmezdi. Şöyle buyururdu: “Hayırlınız, ahlaki güzel olanınızdır.”

Buhârî, Menâkıb 23, Edeb 38-39; Müslim, Fezâil 68.

Resûlullah Efendimizin yaratılışındaki güzellik, sözüne sohbetine olduğu kadar tavır ve hareketlerine de yansdı. Onun kaba ve çirkin bir söz söylediği, utanılacak veya göreni utandıracak bir iş yaptığı hiç görülmezdi. Üzerindeki çeşitli baskılar sebebiyle fenalık yapmayan bir kimse, bazı fenalıklara imrenip uygun şartlarda onları yapmayı arzu edebilir. Fakat Resûl-i Ekrem *sallallahu aleyhi ve sellem* çirkin ve fena olan hiçbir şeyi benimsemez, ona gönlünde meyil duymazdı. Çünkü çirkinlik onun tabiatında yoktu. İslam öncesi yaşanan çirkin hayat tarzı, ona hiçbir menfi tesir yapamamıştı. Resûl-i Ekrem iyiliğin, hayır ve faziletin şaşmaz ölçüsünü verirken: *“Hayırlınız, ahlaki güzel olanınızdır”* buyururdu.

PEYGAMBERLERİN ÖNDERLİĞİNDE HAYAT

Kur'an-ı Kerim, peygamberlerin hayatımızdaki önemine dair şöyle buyurur: *"Andolsun biz, her ümmete, 'Allaha kulluk edin, tâğûtta kaçının' diye peygamber gönderdik. Allah, onlardan kimini doğru yola iletmiş; kimine de (kendi iradeleri sebebiyle) sapıklık hak oldu. Şimdi yeryüzünde dolaşın da peygamberleri yalanlayanların sonunun ne olduğunu görün."* (Nahl, 16/36)

Peygamberimiz (a.s) Allah'ın elçileri arasındaki bağı şöyle ifade etmektedir: *"Ben dünyada ve ahirette Meryem oğlu İsa'ya insanların en yakın olanıyım. Peygamberler ataları bir, anaları ayrı kardeşler. Dinleri ise tektir."* (Buhâri, 'Enbiya' 48)

"Andolsun, onlarda sizin için, Allah'ı ve ahiret gününü arzu edenler için güzel bir örnek vardır." (Mümtehine, 60/6) Bütün peygamberler, (salât ve selam üzerlerine olsun) iman, ahlak, fazilet bakımından üstün oldukları halde Rabbimiz her birini farklı bir özelliği ile bize tanıtır. Bu özelliklerin her biri hayata ayrı bir değer katar. Her birinin beyan edilen kıssası, insana kendi zaafalarını tamir etmenin ve karşılaşılabilecek sorunlardan kurtulmanın yolunu gösterir. Âdem (a.s) samimi tövbeyi öğretir. Süleyman'ın (a.s) örneğinde karıncanın sesini duyup yaşadığımız dünyada en küçük canlıların da hayat mücadelesi verdiğini öğreniyoruz. Salih (a.s.) kavmine karşı bir devenin hukukunu savunur. İnsan hayatının bile menfaatlere kurban gittiği günümüzde bu erdemli duruşa ne kadar ihtiyacımız var! İbrahim (a.s) insan zihnini batıl inançlara karşı koruyarak akıl ve mantık temelinde ikna etmenin mücadelesini verir. Şu bilgi çağında bile batıl inanç ve hurafelerin sarmalından kurtulamayan insanların bu imanlı duruşa çok ihtiyacı var. Nuh (a.s) insanlığın kurtuluşu için el emeği ve alın teri ile bir gemi yapar. Evi, yurdu yıkılan masumların yüzüne kapıları kapatanların bunda alacağı dersler var. Davud (a.s) el emeğinin verdiği bereketin hazzını öğretir. Yakup (a.s) kin ve düşmanlığın esir aldığı çocuklarının yaptıklarına karşı, sabır ve metanetle ailesinin birliğini sağlamanın zaferini öğretir. Yusuf (a.s) zevk ü sefa vaatlerine karşı zindanı tercih edip imanda samimiyetin ve iffetli yaşamının güzelliğini gösterir. Musa (a.s), Firavun'a karşı mazlumun hakkına sahip çıkmanın ve sürekli küfür ve günaha meyilli bir kavmi hidayet yolunda tutmanın çabasını öğretir. İsa (a.s): *"Şüphesiz, Allah benim de Rabbinizdir. Öyleyse (yalnız) O'na kulluk edin. Doğru yol budur"* (Meryem, 19/36) uyarısıyla tevhid inancından ayrılmamayı haykırır. Eyüp (a.s) acı ve ıstırap içinde bile imanda sebat etmeyi, dilde zikri ihmal etmeyi öğretir. Rabbimizin son elçisi olan Muhammed (a.s) bütün insanların kurtuluşu için geceleri niyazda bulunarak insanlık için çabalamayı öğretir. Peygamberlere iman, aynı zamanda onların hassasiyetlerini anlamaktır. Bu hassasiyetleri idrak ettiğimizde hayatın da imanın da tadına varırız.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ

“İbrahim’de ve onunla birlikte bulunanlarda sizin için güzel bir örnek vardır.”

Mümtehine 60 /4.

“Üsve-i hasene/güzel bir örneklilik tamlaması, günümüz davranış bilimleri incelemelerinde, özellikle liderde bulunması gereken nitelikler konusunda önemli bir yere sahip olan “davranış modeli” veya “numune, örnek kişilik” kavramını çağrıştırmaktadır. Ayette bu kavram, insanlık tarihinde tevhit mücadelesinin öncü isimlerinden Hz. İbrahim ve ona uyanlar hakkında kullanılarak, şirk ve inkâr batağına saplanıp kalma olgusunun yeni olmadığına dikkat çekilmiştir.

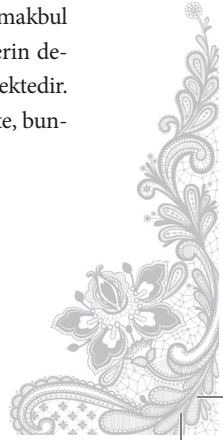
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

مَا شَيْءٌ أَثْقَلُ فِي مِيزَانِ الْمُؤْمِنِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ خُلُقٍ
حَسَنٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَيَبْغِضُ الْفَاحِشَ الْبَذِيءَ.

“Kıyamet gününde mümin kulun terazisinde güzel ahlaktan daha ağır bir şey bulunmaz. Allah Teâlâ çirkin hareketler yapan, çirkin sözler söyleyen kimseden nefret eder”

Tirmizî, Birr 61.

Şu dünyada bir müminin bütün çabası, Allah’ın huzuruna eli boş varmamak, sevaplardan başka hiçbir şeyin fayda vermeyeceği o dehşetli hesap gününde, ilahi huzura makbul ibadetlerle çıkmaktır. Hadisimiz bize bu konuda önemli bir ipucu vermekte, amellerin değerlendirildiği kıyamet gününde, en makbul ibadetin güzel ahlak olacağını belirtmektedir. Hadis-i Şerifin ikinci kısmında Allah Teâlâ’nın sevmediği hareketlerden söz edilmekte, bunların kötü ve çirkin davranışlar, kötü ve çirkin sözler olduğu ifade edilmektedir.

GÖZ, KULAK, DİL, EL VE KALBİN İFFETİ

İffet, kalbi ve bedeni şehvetlerden ve düşmanlığı körükleyen şeylere inanmaktan koruyan bir erdemdir. Akıl ve kalp iffetinin yok olmasıyla sûizan, tamahkârlık ve başkasının elindekine göz dikmek ortaya çıkar. Bu durumun hasede, hasedin düşmanlığa, düşmanlığın çatışmaya, çatışmanın da çoğu kez katle yol açtığı bilinir. Bu yüzden Allah Teâlâ şöyle buyurur: “*Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakınınız; çünkü bazı zanlar günahıdır. Gizlilikleri araştırmayın, birbirinizin gıybetini yapmayın; herhangi biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Bak bundan tiksindiniz! Allah'a itaatsizlikten de sakının. Allah tövbeleri çokça kabul edendir, rahmeti sonsuzdur.*” (Hucurat 49/12) Göz, kulak, dil ve el iffetli olmadıkça bunların sahibinin afif olması mümkün değildir. Dilin iffetli olmaması halinde alay, tecessüs, gıybet, koğuculuk gibi günahlar işlenir. Gözün iffetli olmaması halinde harama ve bayağı arzuları kıskırtan dünya hayatının ziynetine nazar edilir. Kulağın iffetinin yok olmasıyla da çirkin şeylere kulak verilmeye başlanır.

Demek oluyor ki göz, kulak, dil, el gibi organların kuralsız kullanılması, özellikle gözün kirlenmesi, aile hayatının huzur ve mutluluğu için büyük bir tehlike teşkil edecektir. Nitekim Allah Teâlâ, nikahlı eşi veya mahrem yakını dışında, başkalarına gözünü dikip bakan erkekler ve kadınlar hakkında gözlerini haramdan korumayı emreder (Nur 24/30-31). Ayrıca Resûl-i Ekrem (s.a) yol kenarında oturarak sohbet ve konuşma alışkanlıklarını bırakmak istemeyen ashabına, yoldan gelip geçenlerin rahatsız olmamaları için bakışlarına hâkim olmaları gerektiğini öğütlemiştir.

Göz, kulak, dil, el ve kalbin iffetine dair Efendimiz şöyle buyurmuştur: “*Âdemoğluna zinadan hissesine düşen pay yazılmıştır. Kaçınılmaz olarak o buna erişir. Gözlerin zinası bakmak, kulakların zinası dinlemek, dilin zinası konuşmak, elin zinası tutmak, ayağın zinası da yürümektir. Kalp/nefis de heves edip arzular. Cinsiyet uzvu da ya tasdik ederek buna uyar ya da tekzip ederek uymaz/hevesi boşa çıkarır.*”

İşin sırrını kavrayan Yunus eline, diline hâkim olmadan kemale varılmayacağını bakın nasıl anlatmış:

*Derviş bağı taşı gerek gözü dolu yaş gerek
Derviş gönülsüz gerek sen derviş olamazsın
Dögene elsiz gerek söğene dilsiz gerek
Derviş gönülsüz gerek sen derviş olamazsın
Dilin ile şakırsın çok maniler okursun
Vara yoğa kakırsın sen derviş olamazsın*

AYET-İ KERİME VE MEALİ

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ

“Yanında onu gözetleyip ağzından çıkan her sözü kaydeden biri vardır.”

Kaf 50/18.

Düşünmek ve konuşmak, insanı diğer canlılardan ayıran en mühim vasıftır. Aralarındaki alâka sebebiyle konuşma, sahibinin akli seviyesini ve fikir yapısını gösteren pürüzsüz bir ayna gibidir. Dolayısıyla insanı insan yapan dilidir. İslam, müminlerin söz disiplinine sahip olmalarını istemiş ve bu sahada pek çok esaslar koymuştur. Resûlullah (a.s) şöyle buyurmuştur: “Kul, iyice düşünüp taşınmadan bir söz söyleyiverir de bu yüzden cehennemin, doğu ile batı arasından daha uzak bir yerine düşer gider” (Buhâri, Rikak 23).

HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ، فَقَالَ: الْفَمُّ وَالْفَرْجُ.

Resûlullah (a.s) 'e insanları cehenneme en fazla götürececek şey nedir? diye soruldu O da: “Ağız ve cinsel organdır” buyurdu.

Tirmizî, Birr 62.

Ağız, söyleyeceği güzel sözler, yapacağı zikirler ile insanı cennete gönderebileceği gibi, insanlara ve kendisini yaratana karşı söyleyeceği çirkin sözler, küfürler, gıybet ve koğuculuklar, iftiralar ve daha başka kötülüklerle sahibini cehenneme yollayabilir. Peygamber Efendimiz insanı cehenneme en fazla sokan iki şeyden diğerinin cinsel organ olduğunu haber vermektedir. Bunlar Cenâb-ı Hakk'ın yarattığı istikamette kullanıldığı, günaha âlet edilmediği sürece insana bir zarar getirmezler. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de ırzlarını ve iffetlerini koruyan erkeklerle kadınlar günahahtan korundukları için övülmüşler, Allah Teâlâ'nın bağışını kazanmışlar ve kendileri için hazırlanan büyük mükâfatları hak etmişlerdir.

PEYGAMBERLER EMİNDİR

Kur'an-ı Kerim, Nuh (a.s)'ın kavmine şöyle hitab ettiğini bildiriyor: “*Şüphesiz ben size gönderilmiş güvenilir bir peygamberim. Artık Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin.*” (Şuara, 26/106-108) Bir peygamber vasfı olarak güvenilir olmak vurgusu Kur'an-ı Kerim'de Hz. Hud, Hz. Salih, Hz. Lut, Hz. Şuayb ve Hz. Musa'nın dilinde de tekrarlanır. Rabbimizin insanlığın içinden seçtiği her bir kutlu elçisi emin yani güvenilir olma sıfatına sahip örnek şahsiyetlerdir. Bu özellikleri ile inananlara doğrunun, erdemin ve güzel ahlakın yolunu gösterir, onların ufkunu aydınlatırlar. Peygamberler, risalet vazifelerinden önce de kendi toplumları içerisinde emin olmaları ile tanınırlar. Zira insanlara ulaşmanın yolu güvenilir olmaktan geçer. Önemli görevleri yüklenmek için güvenilir olmak birinci şarttır. Mısır hükümdarı, Hz. Yusuf (a.s)'ı göreve şu ifadelerle davet eder: “*Onu bana getirin, onu özel olarak yanıma alayım*”, dedi. Onunla konuşunca dedi ki: “*Şüphesiz bugün sen yanımızda yüksek makam sahibi ve güvenilir bir kişisin.*” (Yusuf 12/54)

Efendimiz (a.s) de peygamberliğinden önce kavmi arasında sözü dinlenen, kararına saygı duyulan Muhammedü'l-Emin idi. Onun canına kastedenler bile onun yanında canlarından endişe etmiyorlardı. Peygamberimiz kendisine peygamberlik vazifesi verildikten sonra da her vesileyle bu vasfını dile getirmişti.

Peygamberimize henüz risalet görevi gelmemişken, Kâbe'nin tamiri sırasında Hacerü'l-Esved'in yerine konulmasıyla ilgili anlaşmazlık çıkmış, mesele'nin çözümü bir hakemin kararına bırakılmıştı. Kendi aralarında: “*Mescid-i Haram'ın kapısından ilk giren kişiyi kendimize hakem tayin edelim*” diye anlaştılar. O sırada peygamberimiz (a.s) içeri girince: *Size el-Emin geldi*' (Müsned, III/425) diye memnuniyetlerini ifade ederek, onun verdiği karara göre meseleyi çözdüler.

Yemenden gelen malı taksim ederken taksimatı beğenmeyen birisi: “*Allah'tan kork*” deyince Efendimiz (a.s): “*Yoksa siz bana güvenmiyor musunuz? Ben gök ehlinin eminiyim. Bana sabah akşam vahiy geliyor*” (Buhâri 'Meğazi' 64) buyurarak bu vasfını ifade eder. el-Emin sıfatı Tekvir Suresi'nde vahiy meleği Cebrael için, Tin Suresi'nde ise Mekke şehri için kullanılır. Mevlamız bu ayetler ile Yüce İslam dinini, emin bir melek ile emin bir beldede, emin bir peygambere ulaştırdığını beyan buyurmuş olur.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

“*Sen elbette üstün bir ahlaka sahipsin.*”

Kalem 68/4.

Bu ayette geçen “*üstün ahlak*” ifadesi, Hz. Peygamber’in sahip olduğu Kur’an ahlakıdır. Nitekim Hz. Âişe bir soru münasebetiyle Hz. Peygamber’in ahlakının Kur’an ahlakı olduğunu belirtmiş (Müslim, “Müsâfirîn” 139); Efendimiz’in kendisi de güzel ahlakı tamamlamak için gönderildiğini ifade buyurmuşlardır (Muvatta’, “Hüsni’lhuluk”, 8).

HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِمْ.

“*Müminlerin iman bakımından en mükemmeli, huyu en iyi olanıdır. Hayırlınız, kadınlarına karşı hayırlı olanlardır.*”

Tirmizî, Radâ’ 11.

İlahî emir ve yasakların hedefi, insanı mükemmel ahlak sahibi yapmaktır. Allah’ın buyruklarına en fazla sarılan kimsenin en iyi ve en mükemmel mümin olduğunda şüphe yoktur. İman, hayata güzel ahlak halinde yansır. İşte bu noktadan hareketle Peygamber Efendimiz, imanı en sağlam müslümanın, ahlakı en üstün insan olacağını söylemiş, iyi huylu olmayan kimsenin imanında mutlaka bir noksanlık bulunacağını belirtmiştir. İnsanlarla iyi geçinen, kendisiyle de iyi geçilen, herkese güler yüzlü davranan, herkesin iyiliğini isteyen, kimseyi kırmamaya çalışan şahıslar şüphesiz iyi huylu insanlardır. Mükemmel imanın ölçüsü iyi huy olduğu gibi, hayırlı olmanın ölçüsü de kadınlara iyi davranmaktır. Hayırlı bir insan aile fertlerine iyi davranır, onları sever, onlarla ilgilenir, hatalarını görmezden gelir, ihtiyaçlarını en iyi şekilde temin etmeye çalışır. Aile fertlerine beslediği iyi niyet ve içten davranış sebebiyle onlar üzerinde öyle bir tesir bırakır ki, aile fertleri kendisini dünyanın en iyi insanı kabul ederler.

Dini Bilgiler

PEYGAMBERİMİZİN AİLE İLİŞKİLERİ

Hız. Peygamber, yakınlarına, ailesine ve akrabalarına düşkün bir kişi idi. Onların dünyevi ihtiyaç ve problemleriyle ilgilendiği gibi, dini yaşantılarıyla da çok yakından ilgilendirirdi.

Hız. Peygamber, *“Elbette Yüce Allah, her yöneticiye yönettiğinden soracaktır. Onların haklarını koruyup korumadığından soracaktır. Kişiyi de ailesinden soracaktır.”* buyurarak aile bireylerinin hepsine sorumluluklar yüklemiş ve mutlu bir aile yuvasının kurulmasında her bireyin rol ve sorumluluğuna dikkat çekmiştir.

Peygamberimiz doğumunda kendisini ilk olarak emziren Ebü Leheb'in cariyesi Süveyb'e yi hiç unutmadı, Mekke'de iken onu ziyaret eder ve ona ikramlarda bulunurdu. Hicret edince Medine'den ona giyecek gönderirdi. Dadısı için de *“Ümmü Eymen, ehl-i beytimin hatırası!”* *“Benim annem, annemden sonraki annem”* der, kendisine içten sevgi ve saygı gösterir, omuz atkısını serip üzerine oturtur, bir dileği varsa hemen yerine getirirdi.

Mekke'nin fethinde sütannesi Halime Hanımın kız kardeşini görüp annesini sordu, vefat ettiğini öğrenince ağladı. Süt teyzesine izzet ikramda bulundu, ayrıca 200 dirhem (nisap miktarı) para verilmesini emretti. Kadıncağz ona şöyle dedi: *“Sen küçükken de büyük iken de ne güzel kefil olunan, bakılansın!”*

Hız. Peygamber'in aile ilişkileri ile ilgili uyarı ve yönlendirmelerinden birkaçı şöyledir:

“Sizin en hayırlınız, ailesine karşı iyi davranmanızdır. Ben aileme karşı en iyi davrananımdır. Aranızda en hayırlınız, kadınlara karşı iyi davrananlardır.”

“Müminlerin iman bakımından en mükemmeli ahlaki bakımdan en güzel olan ve ailesine şefkat ve mülayemetle davranandır.”

“Eşlerinize yediğinizden yedin, giydiğinizden giydirin, sakın onları dövmeyin ve onları incitecek çirkin sözler söylemeyin.”

O, eşleriyle en güzel şekilde geçinmiş, onlara her konuda yardımcı olmuş, ev işlerinde onlara ortak olmuş, onlara asla bir fiske vurmamıştır. Onları hayatlarında ve vefatlarında her zaman hayırla anmıştır. Peygamberimiz hanımlarıyla ilmi tartışmalar yapan, onlarla şakalaşan, onlarla yarışan ve eğlenen, onların isteklerini imkânlar ölçüsünde karşılayan, kendisinden memnun kalmadıkları takdirde onları boşanma konusunda serbest bırakmasını bilen (Bkz. Ahzab 28-29) örnek bir koca idi.

Hız. Peygamber, genel olarak çocukları sever, onlara selam verir, onlarla ilgilenir, onlara değer verir, onlara dua eder, öper-koklar, onlarla şakalaşır ve oynardı. O, yönlendirici söz ve davranışlarıyla örnek bir çocuk, vefalı ve duyarlı bir eş, hassas bir baba, narin bir dede ve iyi bir akraba olarak bizlere ışık tutmaya devam etmektedir.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ
حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ
فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

“Sen onlara sırf Allah’ın lütfü sayesinde yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı kalpli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onların bağışlanmasını dile, iş hakkında onlara danış, karar verince de Allah’a güven, doğrusu Allah kendisine güvenenleri sever.”

Âl-i İmran 3/159.

Kaba ve katı kalpli bir kimse –başka bazı erdemlere sahip olsa da– muhataplarında nefret uyandırır, insanlar böyle bir kimseyi dinlemek istemezler veya onun arkadaşlığına katlanamazlar. İslam gibi evrensel bir mesaj getiren, âlemlere rahmet olarak gönderilmiş olan (Enbiyâ 21/107) ve yüce bir ahlak üzere bulunduğu bildirilen (Kalem 68/4) bir Peygamber’in bu kötü vasıfları taşıması düşünülemez. Bu ayet Hz. Peygamber’in büyüklüğünü, yüksek ahlakını ve yüreğinin katı olmadığını, aksine şefkat ve merhametle dolu olduğunu gösterir. O, Allah’ın kendisine lütfettiği bu özellikleri sayesinde arkadaşlarına, özellikle Uhud Savaşı’nda emrine muhalefet ederek İslam ordusunun yenilmesine sebep olanlara ve müslümanları imha edilme tehlikesiyle karşı karşıya getirmiş bulunanlara merhametle muamele etmiştir. İslam’ın eğitim metotlarından biri de affettmektir. Yerine göre af, cezadan daha etkili olur.

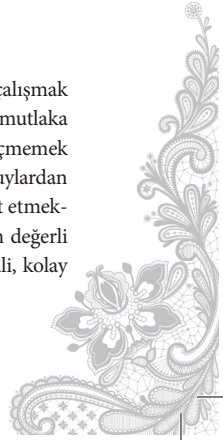
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

أَنَا زَعِيمٌ بِبَيْتٍ فِي رَبِضِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا، وَبَيْتٍ فِي وَسْطِ الْجَنَّةِ لِمَنْ تَرَكَ الْكُذْبَ وَإِنْ كَانَ مَارِحًا وَبَيْتٍ فِي أَعْلَى الْجَنَّةِ لِمَنْ حَسَّنَ خُلُقَهُ.

“Haklı bile olsa çekişip didişmeyen kimseye cennetin kenarında bir köşk verileceğine ben kefilim. Şakadan bile olsa yalan söylemeyen kimseye cennetin ortasında bir köşk verileceğine kefilim. İyi huylu kimseye de cennetin en yüksek yerinde bir köşk verileceğine kefilim.”

Ebü Davud, Edeb 7.

Kendini haklı, başkasını haksız göstermek için çekişmek ve karşısındakini aşağılamaya çalışmak çirkin bir huy, bir tür haksızlık, kısacası zulümdür. Doğru bildiği bir hususu karşısındakine mutlaka kabul ettirmek için uğraşmak da uygun değildir. Çünkü karşı taraf kendi bildiğinden vazgeçmemek için direndiği takdirde, tatsız olaylar yaşanabilir. Faydadan çok zarar meydana gelebilir. Kötü huylardan biri de yalan söylemektir. Bize inanan ve güvenen birini yalan söyleyerek aldatmak, ona ihanet etmektir. Yalanın şaka yollu söylenmesi bile çirkindir. İyi huy dediğimiz güzel ahlak ise, insanın en değerli meziyetidir. Kötü huylu kimse, başkalarından önce kendisine yazık eder. Çünkü onun bu hali, kolay kolay iyileşmeyecek belki de ömür boyu kendisinden ayrılmayacak bir hastalıktır.

ZAMAN EN DEĞERLİ HAZİNE DİR

Zamanın değeri hakkında Peygamberimiz (a.s) şöyle buyuruyor: “*Kul, kıyamet günü, ömrünü nerede harcadığından, ilmi ile ne yaptığından, malını nereden kazanıp nereye sarf ettiğınden ve vücudunu nerede yıprattığından sorulmadıkça (Rabbinin huzurundan) ayrılamaz*” (Tirmizi, ‘Sıfatü’l-Kıyame’ 1)

İki gün sonra duvarımıza yeni bir takvim asacağız. Ömrümüz yeterse her gün bir yaprağı koparmak suretiyle bir seneyi geçirmiş olacağız. Daha önce de seneleri geride bıraktığımız gibi. Peki, yeni senenin sabahına uyanığımızda duvardaki takvimden başka hayatımızda, kişiliğimizde neler değişecek. Dün ne gibi hatalar veya faydalı işler yaptık. Yarın bunlara neler ekleyeceğiz. Aslında her gün yapmamız gereken nefis muhasebesini bugün de yapalım. Dikkat edelim dün hayatta olanların bir kısmı bugün yok. Ömür sermayelerini tükettiler. Yarın kimlerin yok olacağını da kimse bilmiyor. Ömür sermayesi günden güne tükeniyor. Bu sermaye, dünya ve ahiret saadetini temin etmenin en önemli kaynağıdır. Tükenmeden iyi bir yatırıma dönüştürmeliyiz.

Her akıllı yatırımcı elindeki imkânları iyi değerlendirmek için işi konunun uzmanına, iyi bilene danışır. Şükürler olsun ki, bizim de yol göstericimiz var. Rabbimiz, rahmetinin bir eseri olarak bu hazineyi heder etmemek için bize rehber olarak peygamberlerini göndermiş, ömrümüzü ziyan etmeyeceğimiz bir hayatın yolunu göstermiştir. Dünyamızı bu sermaye ile kazandığımız gibi cenneti de bu sermaye ile kazanıyoruz. Yani bu sermaye cennet kazandıracak kadar değerlidir. Yeter ki, basiretli davranıp verimli kullanmayı bilelim ve beyhude yollara sarf etmeyelim. Bize faydası olmayan şeylerle uğraşmak, en kıymetli nimetimiz olan zamanımızı boşa geçirmeye sebep olur ve zarar ederiz. Her anı kayıt altına alınan insanoğlunun boşa geçirecek vakti yok. “*Mâlâyâniyi (faydasız söz ve lüzumsuz işleri) terk etmesi kişinin iyi Müslüman oluşundandır*” (Tirmizi, ‘Zühd’ 11) buyuruyor peygamberimiz (a.s). Faydasız işler bize zaman kaybettirir. Hayatın güzelliğı ve tadı, zamanımızı dünya ve ahiret mutluluğı için sarf etmektir.

Zamanı verimli kullanmak ancak zamanı yaratanın emrine uymak, uyarılarına dikkat etmek ve gösterdiği istikamette yol almakla olur.

AYET-İ KERİME VE MEALİ

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ إِنَّهُمْ لَن يُعْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ
أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ

“Sonra seni din konusunda bir şeriat sahibi kıldı. Sen ona uy; bilmeyenlerin isteklerine uyma. Çünkü onlar Allah’a karşı sana hiç bir fayda veremezler. Doğrusu zalimler birbirlerinin dostlarıdır. Allah da takva sahiplerinin dostudur.”

Casiye 45/18-19.

Son peygambere ve ondan sonra gelecek olan bütün insanlara gönderilen İslam dini ve şeriatı, bütün diğer dinleri vahyeden Allah’tan gelmiştir. Ona yalnızca diğer insanlar değil peygamberler de uymak zorundadır. Günlük dilde şeriat kelimesi, yalnızca vahyedilen dini değil, bundan içtihat yoluyla çıkarılmış hükümleri ve âlimler tarafından yapılan yorumları da ifade etmektedir. Peygamber gibi mâsum olmayan, içtihat ve yorumlarının isabetsiz olma ihtimali de bulunan âlimlerin içtihatları, hükmü kesin olan vahiy gibi bağlayıcı değildir; bunlar başka âlimler tarafından reddedilebilir, yerlerine yenileri konabilir. Dinine uygun yaşayanların dostu ve koruyucusu Allah’tır. Hak dinden sapanlar da aralarında dostluk ve dayanışma birlikleri kurarlar; ancak hak dine uyulmaması halinde, elde edilen hiçbir menfaat, kazanç veya dostlar kişiyi Allah’ın cezasından kurtarmaya yetmez.

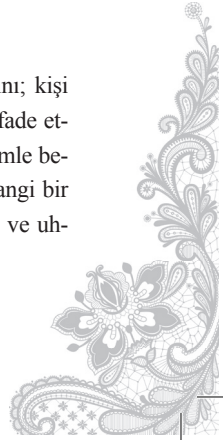
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

مَنْ تَشَبَهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ

“Kim bir kavme benzemek isterse o onlardan olur.”

Ebü Dâvûd, Libas 5.

Hadis-i şerif, müslümanların dışındaki topluluklara benzemenin caiz olmadığını; kişi kendisini hangi hususta bir kavme benzetmişse o hususta o kavimden sayıldığını ifade etmektedir. Eğer kendisini küfürde bir kavme benzetmişse bu kimse kâfirlikte o kavimle beraberdir. Günah ve isyanda benzetmişse günah ve isyanda onlarla beraberdir. Herhangi bir kavime ait alâmetleri taşımakta onlara benziyorsa bu alâmetleri taşımanın dünyevi ve uhrevi sorumluluğunda onlarla beraberdir.

GAYRI MÜSLİMLERİ TAKLİT

Cenâb-ı Hak Kur'an'da defalarca gayri müslimleri dost edinmememizi emretmiş, ve onları dost edinenlerin onlardan sayılacağını söylemiştir (Maide 5/51). Nisa Suresi 139. ayette ise kâfirleri dost edinenlerin bunu onların katında izzet bulmak için yaptıkları, oysa bütün izzet ve şeref Allah'a ait olduğu vurgulanır. Ayet-i kerimele-
rin yanı sıra Hz. Peygamber (s.a) de Müslümanları, itikadi ve ahlaki alanda olduğu gibi kılık ve kıyafet, şekil ve merasim yönünden de müşriklere ve gayri müslimlere benzememeye davet etmiş ve "*Bir topluluğa benzeyen onlardandır.*" buyurmuştur.

Çağdaş psikolojinin de üzerinde durduğu bir gerçek, insanın taklit ede ede bir haleti ruhiyeyi kendi kişilik özelliği olarak benimseyeceğidir. Zahir ve batın arasındaki ilişki, insanın dış dünyası ile iç dünyası arasındaki etkileşime zemin oluşturur. Bu nedenle dış benzerlikler zaman içinde kalp, ruh ve inanç benzerliğine götürür. Rabbimiz bu nedenle Allah'ın ayetleri ile alay edenlerin yanında oturmamamız gerektiğini, yoksa onlar gibi olacağımızı söyler (Nisa 4/140). Efendimizin "*Bizim dışımızdakilere benzeyen bizden değildir.*" sözü bu tehlikenin nerelere varacağını gösterir.

Allah Resûlü Medine'ye geldiğinde, onların cahiliye döneminden kalan iki eğlence günlerinin olduğunu öğrendi ve şöyle buyurdu: "*Allah size bundan daha hayırlı olanı verdi: Kurban Bayramı ve Ramazan Bayramı.*" (Ebu Davud-Sahih) Allah Resûlü bütün bu uyarılara rağmen Müslümanların ehli kitabı taklit edeceklerini bildirerek şöyle buyurdu: "*Sizler karış karış, arşın arşın sizden öncekilerin yolunu izleyeceksiniz/onların inançları ve yaşayışlarını ölçü edineceksiniz. İnsanın giremeyeceği küçük bir kertenkele deliğine girecek olsalar siz de onları takip edeceksiniz.*" Sahabe izleri takip edilen toplulukların Yahudiler ve Hristiyanlar mı olduğunu sorunca Efendimiz şöyle buyurdu: "*Ya başka kimler olacaktı?*" (Buhari, Enbiya 50; Müslim, İlm 6)

Taklitçi toplumlardaki hızlı yozlaşmayı Necip Fazıl "Muhasebe" isimli uzun şiirinin bir bölümünde şöyle resmeder:

*Üç katlı ahşap evin her katı ayrı âlem!
Üst kat: Elinde tesbih, ağlıyor babaannem,
Orta kat: "Mavs" oynayan annem ve aşıkları,
Alt kat: Kızkardeşimin "Tamtam"da çılgınları.
Bir kurtlu peynir gibi, ortasından kestiğim;
Buyurun ve maktan seyredin, işte evim!
Bu ne hazin ağaçtır, bütün ufkumu tutmuş!
Kökü iffet, dalları taklit, meyvesi fuhuş...*

AYET-İ KERİME VE MEALİ

وَالْعَصْرِ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

” **“Andolsun zamana ki, insan gerçekten ziyân içindedir. Ancak, iman edip de salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir).”**

Asr 103/1-3.

Zaman Allah'ın yaratma, yönetme, yok etme, rızık verme, alçaltma, yüceltme gibi kendi varlığını ve sonsuz kudretini gösteren fiillerinin tecelli ettiği bir varlık şartı olması yanında, insan bakımından da hayatını içinde geçirdiği ve her türlü eylemlerini gerçekleştirebildiği bir imkân ve fırsatlar alanıdır. Yüce Allah böyle kıymetli bir gerçeklik ve imkân üzerine yemin ederek zamanın önemine dikkat çekmiş; onu iyi değerlendirmeyen insanın sonunun, hüsrân/ziyan olacağını hatırlatmıştır. Burada “ziyan”la ahiret azabı kastedilmiştir. Çünkü zamanı ve ömrü boşa geçirmiş insan için en büyük ziyân odur (bk. *İbn Âşûr*, XXX/531). Surede bu ziyandan ancak şu dört özelliğe sahip olanların kurtulacağı ifade edilmiştir 1-Samimi bir şekilde iman etmek; 2-Amel-i Salih işlemek; 3- Hakkı tavsiye etmek; 4-Sabri tavsiye etmektir. İnsan, iman ve salih amel sayesinde Allah'ın hakkını, hakkı ve sabrı tavsiye ile de kulların hakkını ödemiş olur.

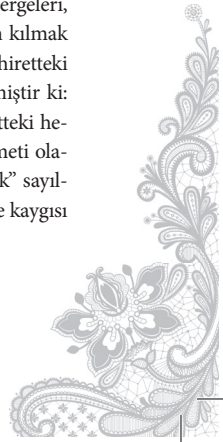
HADİS-İ ŞERİF VE MEALİ

الْكَيْسُ مَنْ دَانَ نَفْسَهُ وَعَمِلَ لِمَا بَعْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَاجِزُ مَنْ أَتْبَعَ
نَفْسَهُ هَوَاهَا وَتَمَنَّى عَلَى اللَّهِ

“Akıllı kişi, nefesine hakim olan ve ölüm sonrası için çalışandır. Âciz kişi de, nefisini duyularına tâbi kılan ve Allah'tan dileklerde bulunup duran (bunu yeterli gören) dir”

Tirmizî, Kıyâmet 25.

“Nefse hakimiyet” ve “ölüm sonrası için gayret” şeklinde belirlenmiş olan akıllılık göstergeleri, büyük ölçüde kâmil, yani etkili bir iman ile alâkalıdır. “Nefse hakimiyet”, aklı hayata egemen kılmak demektir. “Ahiret” ise, akıllılıkta dikkate alınacak çok önemli bir unsurdur. Davranışlarını ahiretteki sonuçlarını dikkate alarak ayarlamak gerçek anlamda akıllı kişilerin tavrıdır. Hz. Ömer demiştir ki: “Hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekin. Büyük duruşma için hazırlık yapın. Ahiretteki hesap, ancak dünyada nefsinin hesaba çekmiş olanlar için hafif ve kolay olacaktır.” Acizliğin alâmeti olarak hadiste “nefsini heva ve heveslerine tâbi kılmak” sonra da “Allah'tan dileklerde bulunmak” sayılmıştır. His ve hevesleri peşinde ömür tüketen insanlar, zaman zaman kapıldıkları hesap verme kaygısı sonucu boş ümitlere ve temennilere kucak açarlar. Kuruntulara kapılırlar.

GEÇEN ÖMÜR DEĞİL, BİTEN ÖMÜRDÜR

Zamanı verimli kullanmak ancak zamanı yaratanın emrine uymak, uyarılarına dikkat etmek ve gösterdiği istikamette yol almakla olur. Son gününü yaşadığımız bu sene bunlara dikkat ettik mi? Yarın dikkat edecek miyiz? Takvim değiştirmek o kadar önemli değil; esas olan ve bizden beklenen, yürekleri, düşünceleri, alışkanlıkları değiştiren ıslah etmektir. Dilek tutmak değildir önemli olan; esas olan Yüce Mevlâ'nın makamından dünya ve ahiretin iyiliğini dilemektir. İyi olmaya azmetmektir. Zamanında ve yerinde karar vermektir. Bugünü yarına ertelememektir.

Dün geçmiştir, yarına sahip değiliz o halde içinde bulunduğumuz vakti değerlendirelim. Çünkü öyle anlar vardır ki, dualar geri dönmez; öyle anlar vardır ki, tövbelere kabul olur, günahlar af olunur; öyle anlar vardır ki, dünyanın varlığı yanında değersiz kalır. Öyle anlar vardır ki bir güzel söz, güzel bir davranış hazine olur. An gelir ki, insan bir söz söyler bir ömür boyu inşa edilen dostluklar yıkılır. An gelir ki, insan bir davranışıyla telafisi mümkün olmayan felakete sebep olur. An gelir bir söz, yanlış bir davranış hüznün olur, ıstırap olur. Her gün geçmişte yaptıklarımızın sonuçlarını daha net görebiliyoruz. Hayatta iken bir kısım hatalarımızı, kusurlarımızı düzeltme veya telafi etme ihtimalimiz var. Fakat bu dünyadaki ömür sermayemiz bittikten sonra tekrar bu hayata dönüp telafi etme imkânımız var mı? Maalesef yok. Yüce Rabbimiz bu hakikati şu ayetle gözlerimizin önüne seriyor: *“Her birinize ölüm gelip, ‘Rabbim! Ne olur bana azıcık daha süre tanısan da gönüllü yardımlarda bulunsam ve iyi kişilerden olsam’ diye yalvarmadan önce size verdiğimiz rızıklardan başkaları için de harcayın. Allah, eceli gelince hiç kimsenin ölümünü ertelemez. Allah yapıp ettiklerinizden tamamen haberdardır ”* (Münafikun, 63/10, 11)

Zaman geri dönüşü olmayan bir yolculuktur. Hamdolsun ki, bu yolculukta yalnız ve başıboş değiliz. Merhametli Rabbimiz, emin bir Rehberimiz, yolumuzu aydınlatan Kitabımız var. Ömür sermayesini öyle harcamalıyız ki, Rabbimiz bizden razı olsun. Resûlullah'ın sünnetine uygun olsun. Geriye dönüp baktığımızda mahcup olacağımız, keşke diye hayıflanacağımız anlarımız olmasın.

Mazinin hatalarını bugüne taşımayalım. Günahlarımızın sebebini yaşadığımız zamanda aramayalım. O bize verilen bir nimettir. Heder eden de, değer veren de bizleriz. O halde kendimizi düzelterek. Duayla, ibadetle, yararlı işlerle Rabbimizin göstermiş olduğu istikamette yürüyeceğiz. Ve şöyle dua edeceğiz: *“Rabbimiz! Bizi doğru yola erıştirdikten sonra kalplerimizi (hakikatten) bir daha saptırma ve bizi rahmetinle bağışla; sensin (hakiki) Lütuf Sahibi.”* (Âl-i İmran, 3/8)